

Kehtiv alates 14.05.2026

# Porkuni Kooli õppekava

ÜLDOSA

Kehtestatud direktori käskkirjaga

14.05.2026, NR 1-2/26/11

Läbi arutatud ja arvamus antud Porkuni Kooli hoolekogu

02.04.2026 KOOSOLEKUL, PROTOKOLL NR 2

Läbi arutatud ja arvamus antud Porkuni Kooli õppenõukogu

13.03.2026 KOOSOLEKUL, PROTOKOLL NR 2

Läbi arutatud ja arvamus antud Porkuni Kooli õpilasesinduse

28.04.2026 KOOSOLEKUL, PROTOKOLL NR 7

<b>1. ÜLDÄTTED</b> .....	<b>3</b>
1.1. ÕPPEKAVA KOOSTAMISE ALUSED .....	3
1.2. KOOLI ERIPÄRA JA VÄÄRTUSED .....	3
1.3. SUUND JA VISIOON.....	4
<b>2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED</b> .....	<b>4</b>
<b>3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID LIHTSUSTATUD, TOIMETULEKU- JA HOOLDUSÕPPES</b> .....	<b>5</b>
<b>4. LÕIMING</b> .....	<b>6</b>
4.1. LÕIMINGU PÕHIMÕTTED .....	6
4.2. LÕIMINGU RAKENDAMINE ÕPETAJATEVAHELISES KOOSTÖÖS .....	7
<b>5. ÜLDPÄDEVUSTE KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED LIHTSUSTATUD JA TOIMETULEKUÕPPES</b> .....	<b>8</b>
<b>6. LÄBIVAD TEEMAD NING NENDE KÄSITLEMISE PÕHIMÕTTED LIHTSUSTATUD JA TOIMETULEKUÕPPES</b> .....	<b>12</b>
6.1. LIIKLUSKASVATUS.....	13
6.2. KARJÄÄRIÕPPE, SH KARJÄÄRIINFO JA -NÕUSTAMISE KORRALDUS .....	14
<b>7. ÕPETAJATE OMAVAHELINE KOOSTÖÖ JA PROFESSIONAALSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED</b> .....	<b>14</b>
<b>8. ÕPETAJA TÖÖ PLANEERIMINE</b> .....	<b>15</b>
<b>9. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ ÜLDINE KORRALDUS</b> .....	<b>16</b>
<b>9.1. SIHT JA ÕPPEKORRALDUS LIHTSUSTATUD ÕPPES</b> .....	<b>16</b>
9.1.1. ÕPPE JA KASVATUSE RÕHUASETUSED ARENGUPERIOODIDE KAUPA LIHTSUSTATUD ÕPPES .....	17
9.1.2. TAOTLETAVAD PÄDEVUSED ARENGUPERIOODIDE KAUPA LIHTSUSTATUD ÕPPES .....	19
9.1.3. HINDAMISE KORRALDUS LIHTSUSTATUD ÕPPES .....	22
9.1.3.1. Käitumise ja hoolsuse hindamine lihtsustatud õppes.....	25
9.1.4. JÄRGMISSE KLASSI ÜLEVIIMINE JA ÕPILASE TÄIENDAVALLE ÕPPETÖÖLE JÄTMINE LIHTSUSTATUD ÕPPES.....	27
9.1.5. KOOLIEKSAMITE KORRALDAMINE, SOORITAMINE JA HINDAMINE LIHTSUSTATUD ÕPPES .....	27
9.1.6. PÕHIKOOLI LÕPETAMINE LIHTSUSTATUD ÕPPES.....	28
9.1.7. KONSULTATSIOONIDE LÄBIVIIMINE, JÄRELEVASTAMINE JA JÄRELTÖÖ SOORITAMINE LIHTSUSTATUD ÕPPES.....	29
9.1.8. TUNNIJAOTUSPLAAN LIHTSUSTATUD ÕPPES (SH LISAÕPE) .....	30
<b>9.2. SIHT JA ÕPPEKORRALDUS TOIMETULEKUÕPPES</b> .....	<b>31</b>
9.2.1. ÕPPE JA KASVATUSE RÕHUASETUSED ARENGUTASEMETE KAUPA TOIMETULEKUÕPPES.....	33
9.2.3. TAOTLETAVAD PÄDEVUSED ARENGUTASEMETE KAUPA TOIMETULEKUÕPPES .....	37
9.2.4. HINDAMISE KORRALDUS TOIMETULEKUÕPPES.....	38
9.2.4.1. Käitumise ja hoolsuse kujundamine toimetulekuõppes .....	40
9.2.5. TUNNIJAOTUSPLAAN TOIMETULEKUÕPPES (SH LISAÕPE) .....	40
9.2.6. JÄRGMISSE KLASSI ÜLEVIIMINE JA PÕHIKOOLI LÕPETAMINE TOIMETULEKUÕPPES.....	41
<b>9.3. SIHT JA ÕPPEKORRALDUS HOOLDUSÕPPES</b> .....	<b>42</b>
9.3.1. ÕPPE JA KASVATUSE RÕHUASETUSED ARENGUTASEMETE KAUPA HOOLDUSÕPPES .....	43
9.3.2. ÕPPE JA KASVATUSE TAOTLETAVAD PÄDEVUSED ERI ARENGUTASEMETEL HOOLDUSÕPPES .....	44
9.3.3. HINDAMISE KORRALDUS HOOLDUSÕPPES .....	45
9.3.3.1. Käitumise ja hoolsuse kujundamine hooldusõppes .....	46
9.3.4. TUNNIJAOTUSPLAAN HOOLDUSÕPPES .....	47
9.3.5. JÄRGMISSE KLASSI ÜLEVIIMINE JA PÕHIKOOLI LÕPETAMINE HOOLDUSÕPPES .....	47
<b>9.4. LIHTSUSTATUD, TOIMETULEKU- JA HOOLDUSÕPPE TASEME LISAÕPE</b> .....	<b>47</b>
<b>10. LOOVTÖÖ TEMAATIKA VALIKU, JUHENDAMISE, TÖÖ KOOSTAMISE JA HINDAMISE KORD LIHTSUSTATUD- JA TOIMETULEKUÕPPES</b> .....	<b>49</b>

10.1. LOOVTÖÖ EESMÄRGID JA SIHTGRUPP .....	50
10.2. TEEMA, VORM JA JUHENDAMINE .....	50
10.3. LOOVTÖÖ KOOSTAMISE ETAPID .....	51
10.4. VÕIMALIKUD KOHANDUSED .....	52
10.5. AJAKAVA.....	52
<b>11. ÕPILASTE ARENGU JA ÕPPIMISE TOETAMINE (SH TUGITEENUSED JA -MEETMED) 52</b>	
<b>12. ÕPILASTE JA VANEMATE TEAVITAMISE JA NÕUSTAMISE KORRALDUS..... 56</b>	
<b>13. HINDE (HINNANGU) VAIDLUSTAMINE .....</b>	<b>56</b>
<b>14. KOOLI ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD .....</b>	<b>56</b>

## 1. ÜLDSÄTTED

---

### 1.1. Õppekava koostamise alused

---

Porkuni Kooli õppekava on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud riiklike õppekavade alusel. See tugineb põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 17 lõikele 1, põhikooli riikliku õppekava § 24 lõikele 1 ning põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava § 5-le. Õppekavas tuuakse eelkõige välja kooli eripärast tulenevad valikud riiklike õppekavade raames ning kirjeldatakse õppe rõhuasetusi ja tegevusi õppekava täitmiseks.

Õppetöö koolis toimub eesti keeles.

### 1.2. Kooli eripära ja väärtused

---

#### **Kooli eripära**

Porkuni Kool on riigikool, kus õpivad koos väga erinevad lapsed põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel lihtsustatud, toimetuleku- või hooldusõppe tasemel.

Kooli iseloomustab:

1. Paindlik õpikorraldus, mis lähtub lapsest ja tema pere vajadustest

- Igale õpilasele on tagatud võimalus tegutseda koolis vähemalt kella viieni.
- Õppekorraldus arvestab iga õpilase individuaalset õpistiili, tempot ning koolipäeva ja -nädala kestust.

2. Koostöine ja toetav õpikeskkond

- Huvitegevuse võimalused on mitmekülgsed ning loodud arvestades koolis õppivaid õpilasi ja nende huve (nt käsitöö, ratsutamine, ujumine jm).
- Kogemuste ning oma oskuste ja huvide avastamine toimub käed-külge-põhimõttel (nt õpilasfirma, praktika ettevõtetes jm).
- Koolis töötab oskuslik ja pühendunud personal.
- Igale õpilasele antakse võimalus olla kuulnud, mõistetud ja nähtav. Ühise suhtluskeele leidmiseks kasutame erinevaid viise (nt viiped, pildid, fotod jm).
- Kool ja pere on üksteisele toeks. Suhtlemine ja suhtumine on mõistev ning avatud.
- Õpilastele kuuluvustunde tagamiseks ning peredele kogemuste jagamiseks on loodud pere-lapse koostunnid, ühistegevused jm.
- Õppehoone on kaasaegne, avar ja turvaline ning seda ümbritseb Porkuni kaunis loodus.

#### **Väärtused**

Kogu koolipere väärtustab häid suhteid, mis tuginevad:

- **Austusel** – austame kõiki koolipere liikmeid ja nende panust.

- **Hoolivusel** – hoolime üksteisest ja loome toetava keskkonna.
- **Sõbralikkusel** – suhtume üksteisesse sõbralikult ja toetavalt.

Lisaks eelnevale peame oluliseks:

- **Eesti kultuuri väärtustamist** – meie jaoks on tähtis meie riik, keel, kultuur ja traditsioonid.
- **Tervise edendamist** – lähtume põhimõttest, et inimese tervist mõjutab nii füüsiline keskkond kui ka teda ümbritsev vaimsus ja suhted.
- **Hea kooli mudelist lähtumist** – mõistame, et head kooli saavad luua vaid seal töötavad head inimesed.
- **Rohelise kooli põhimõtete järgimist** – hindame seda, mida loodus meile pakub. Alustame iseendast ja loome muutust.
- **Ettevõtlikkuse edendamist** – innustame algatusvõimet, julgustame loovust ja kasvatame vastutustunnet.

### 1.3. Suund ja visioon

---

#### Lähtekoht

Oleme eriliste inimeste kohtumispaik, kus igaüks leiab oma koha ja saab areneda vastavalt oma võimetele.

#### Suund ja visioon

- **Lapsekesksus** – õppimine ja õpetamine on keskendunud iga lapse vajadustele ja potentsiaalile.
- **Lõimitud haridus- ja tugiteenused** – õpilase terviklik areng on toetatud erinevate valdkondade spetsialistide ja asutuste koostöös.
- **Kool kui oskusteabekeskus** – jagame ja rakendame parimaid praktikaid erivajadustega õpilaste õpetamisel.

### 2. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

---

Õpetamisel lähtume õpilastele arusaadavatest ja elulistest teemadest ning keskendume sellele, et nad saaksid igapäevaelus võimalikult iseseisvalt hakkama. Valdavalt põhineb meie õppetöö üldõpetuslikul lähenemisel, mis ühendab erinevate ainete sisu suuremate ja laiemate teemade alla.

Õppeülesanded valime lähtuvalt lapse lähima arengu tsoonist, et tagada ülesannete jõukohasus. Iseseisvuse suurendamiseks harjutame tegevusi väikeste sammudena ja seejärel ühendame need tervikuteks. Õppetöö kavandamisel arvestame, et haaratud oleksid kõik lapse arengu valdkonnad.

Õppetegevusi viime läbi nii individuaalselt kui ka klasside ja väiksemate rühmade kaupa, lisaks klassiruumile ka kooli õuealal, looduses, muuseumis, näitustel, kaupluses, virtuaalses õppekeskkonnas või mujal.

Erilist tähelepanu pöörame õpilaste sotsiaalsete oskuste arendamisele erinevates rühmades, sest just selles vajavad meie õpilased praktilist kogemust (nt ülekoolilised ühisõppetunnid, -üritused, koolivälised projektid, õppekäigud jm).

Selleks, et õpilast maksimaalselt toetada, kaasame õppetegevustesse kasvatajad, tugispetsialistid, õpetaja-kasvataja abid ja/või tugiisikud.

### **3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid lihtsustatud, toimetuleku- ja hooldusõppes**

---

#### **Lihtsustatud õpe**

Aitame kujuneda isiksusel, kes vastavalt oma võimetele:

- on heatahtlik iseenda, perekonna, kooli ja kaaslaste suhtes;
- mõistab enda ja kaasinimeste erisusi;
- tuleb toime sotsiaalsetes suhetes, lähtudes ühiskonna põhiväärtustest;
- väärtustab terveid eluviise ning tegutseb füüsilise ja vaimse tervise nimel;
- hoiab loodust ning tegutseb keskkonda säästes;
- oskab ja tahab teha koostööd – nõu küsida, otsustada ja vastutust kanda;
- püüab mõista asjade, olendite ja nähtuste tähendust ja seoseid, leides lihtsat teavet (sh internetist);
- tahab ja oskab õppida (vaadelda, kuulata, kõnet mõista, kõnelda, lugeda, kirjutada, arvutada);
- mõistab töö vajalikkust, oskab rakendada põhilisi tööoskusi ja leida tööd;
- märkab ilu ning hoiab ja loob kunsti;
- omab teadmisi Eesti ja teiste riikide kultuuride kohta ja hindab neid võimalikult eelarvamustevabalt.

#### **Toimetulekuõpe**

Aitame kujuneda isiksusel, kes vastavalt oma võimetele:

- teadvustab ennast (mina) ja kaasinimesi (mina–meie–teised);
- orienteerub igapäevastes toimingutes, tegutseb tuttavates situatsioonides, täidab õpitud ohutusnõudeid ja küsib vajaduse korral abi;
- mõistab talle suunatud lihtsustatud kõnet ja/või alternatiivseid väljendusvahendeid;
- oskab ennast väljendada omandatud keeleüksuste ja/või alternatiivsete väljendusvahendite abil;
- mõistab ja väljendab erinevaid tundeid ja emotsioone;
- suhtub hästi iseendasse, oma perekonda, kaaslastesse ja kodumaasse;
- järgib võimetekohaselt ühiskonnas tunnustatud sotsiaalseid norme, hoidub vägivallast;
- järgib võimetekohaselt oma tervise hoidmise põhimõtteid;
- hoiab loodust;
- mõistab kuuluvuse (oma, võõras, ühine) tähendust;

- mõistab töö vajalikkust, valdab baasoskusi, suudab alluda töödistsipliinile ja teeb jõukohast tööd;
- on võimalikult iseseisev ja oskab teha valikuid igapäevaelus, sh vaba aja sisustamisel;
- tuleb toime võimetele vastavate lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisesannetega.

## Hooldusõpe

Aitame kujuneda isiksusel, kes vastavalt oma arengutasemele:

- õpib tajuma oma keha ja oskab õpitud moel märku anda oma põhivajadustest ja soovidest ning oskab neid kas iseseisvalt või abiga rahuldada;
- omandab ja oskab kasutada verbaalseid, mitteverbaalseid ja/või alternatiivseid kommunikatsioonivahendeid oma võimete piires;
- tunnetab ümbritsevat keskkonda ja käitub tuttavas olukorras harjumuspäraselt;
- annab märku oma vajadustest ja väljendab vähesel määral oma tundeid ümbritseva suhtes, eelistades positiivseid emotsioone;
- omandab lihtsaid oskusi või osaoskuste ahelaid tuttavas situatsioonis ja keskkonnas pideva korduva tegutsemise ja harjutamise tulemusel;
- sooritab omandatud toiminguid koostegevuses täiskasvanuga ja reageerib positiivselt abistaja tegevusele (suunamine, füüsiline abi);
- tegutseb koos juhendajaga ja osaleb toimingute sooritamisel vastavalt oma sensomotoorsele arengule;
- sooritab praktilisi valikuid vähevarieeruvates olukordades.

## 4. Lõiming

---

Porkuni Koolis ei ole lõiming eesmärk omaette, vaid vahend, mis muudab õppimise sisukamaks, andes õpilastele võimaluse seostada uusi teadmisi varasemate teadmiste ja kogemustega. Õppetöö planeerimisel lähtume põhimõttest, et õpitav moodustaks ainetevahelise terviku.

### 4.1. Lõimingu põhimõtted

---

- Elulähedus ja tähendus: Õpitavaid teadmisi ja oskusi kasutatakse võimalikult elulistes keskkondades, et õppimine oleks tähenduslik ja motiveeriv.
- Individuaalne ja kollektiivne õppimine: Õpilane on aktiivne osaleja, kellel on võimalus hinnata enda ja kaaslaste tegevusi, juhtides seeläbi oma õppimisprotsessi.
- Loovtöö ja projektõpe: Õpilased rakendavad ja süvendavad oma teadmisi ja oskusi loovtöodes ning projektides.
- Sotsiaalsed suhted: Õppimine toimub erinevates sotsiaalsetes suhetes, sealhulgas õpilase ja õpetaja, õpilase ja õpilase ning õpilase ja lapsevanema vahel.

- Aktiivsed õppemeetodid: Teadmiste praktilist rakendamist toetavad õppekäigud, õuesõpe, osalemine koolisisestes ja -välistes projektides.

## 4.2. Lõimingu rakendamine õpetajatevahelises koostöös

Lõiming kavandatakse kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus. See hõlmab õpetajate, kasvatajate, ringijuhtide ja tugispetsialistide töökavade ning kooli üldtööplaani tasandit. Lõimingu viisi valik on õpetajale vaba.

### Lõimingu rakendamise võimalikud viisid:

- **Üldõpetus:** Koostöine õpetamine, kus erinevad õppeained on integreeritud terviklikuks õppeprotsessiks.
- **Nädalateemade põhine ainetevaheline lõiming:** Õppeainete integreerimine nädalateemade kaudu, et luua seoseid ja terviklikku arusaama.
- **Õppeainesisene lõiming:** Õpetatava aine erinevad teemad, oskused ja tegevused on lõimitud tervikuks.
- **Valdkonnaülene lõiming:** Erinevate ainete õpetajad planeerivad õppetööd koos, et leida ühiseid teemasid ja toetada valdkondadevahelist lõimingut.
- **Meetodite lõiming:** Ühe õppeaine meetodite ja töövõtete rakendamine teise õppeaine õpetamisel, et süvendada teadmisi ja oskusi erinevates kontekstides.
- **Koolisisesed projektid ja teemapäevad:** Õppeainete lõimingut toetatakse läbivate teemade ja pädevuste kaudu, näiteks teema- ja projektipäevadel, kus igal klassil on konkreetne ülesanne või roll.

### Näited lõimingu rakendamisest:

- **Ainetevaheline projektõpe:** „Minu kodukoha matkarada“

Õpilased loovad oma kodukoha ümbruses matkaraja. Kehalise kasvatus tundides käivad nad matkarajal ja õpivad tundma liikumise tähtsust looduses. Loodusõpetuse tundides uurivad nad looduse mitmekesisust ja kodukoha taimestikku. Kunstiõpetuse tundides joonistavad nad matkaraja kaardile ja kujutavad oma matka kogemusi piltidena. Eesti keele tundides kirjutavad nad lühikese jutustuse oma matkakogemusest ning sellest, mida nad teel nägid ja kogesid.

- **Õppekäigud ja õuesõpe:** „Konnatalgud“

Loodusõpetuse tunnis vaadatakse pilte ja lühivideoid konnadest, õpitakse tundma konnade hääli ning arutatakse, kus konnad elavad. Keskendutakse looduse hoidmisele. Õppekavavälise tegevusena osaletakse konnatalgutel, kus õpilased lähevad koos kasvatajaga loodusesse, et aidata konni turvaliselt üle tee.

- **Loovtööd ja koostööprojektid:** „Teeme ise teatrit“

Kahe klassi õpilaste, õpetajate ja õpetaja abide koostöös valmib teatrietendus kogu kooliperele.

## 5. Üldpädevuste kujundamise põhimõtted lihtsustatud ja toimetulekuõppes

---

Üldpädevused hõlmavad teadmisi, oskusi ja hoiakuid, sealhulgas uskumusi ja väärtusi, mis tagavad inimese suutlikkuse elus loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult toimida. Need pädevused võimaldavad õpilastel efektiivsemalt õppida ning samal ajal ennast hästi tunda.

Porkuni Koolis toetame õpilaste üldpädevuste arengut kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu terve koolipäeva jooksul. Kogu meie tegevus on korraldatud üldpädevuste kontekstis, sh õpetuse kavandamine, mõtestamine, läbiviimine ja tagasisidestamine. Ka õppetunnivälises tegevuses on peidus õppimisvõimalused ning üldpädevused koos lõiminguga (läbivad teemad) aitavad paigutada koolis tehtavad tegevused laiemasse konteksti.

Iga kooli töötaja mõistab, et õpilaste üldpädevuste kujundamisel on kandev roll last ümbritsevatel täiskasvanutel. Nende väärtushinnangud, suhtlemis- ja sotsiaalsed oskused aitavad luua sobiva õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist. Sama suur roll on kooli ja kodu vahelisel koostööl.

Meie koolis on üldpädevused kohandatud vastavalt õpilaste erivajadustele, pakkudes neile vajalikke oskusi ja teadmisi igapäevaelus toimetulekuks.

### **Kultuuri- ja väärtuspädevus:**

- **Lihtsustatud õpe:** Tunneb end oma rahvuse liikmena ja Eesti kodanikuna, väärtustab maailma eri rahvaste ja kultuuride mitmekesisust, suhtudes teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt. Tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning väärtustab eesti keele ja kultuuri säilimist ja arengut.
- **Toimetulekuõpe:** Mõistab, et inimesed võivad olla erinevast rahvusest ja suhtub kõigisse sallivalt ja lugupidavalt.

### Kultuuri- ja väärtuspädevust kujundatakse lisaks õppetööl järgmiste ülekooliliste tegevuste kaudu:

- pidulike sündmuste ja aktuste korraldamine riiklike ja kooliga seotud tähtpäevade tähistamiseks;
- õpilaste tunnustamine kooli kodulehel ja hommikuringis;
- tunniväliste ühisürituste, õppekäikude ja ettevõtmiste korraldamine, kaasates lapsevanemaid ja külalisesinejaid;
- koolikontsertide ja näituste korraldamine;
- erivajadustega inimeste laulu- ja tantsupeol osalemine;
- osalemine erinevatel Eriolümpia üritustel, võistlustel ja sündmustel;
- kooliruumide teemakohane kaunistamine erinevate tähtpäevade puhul;
- rahvusvahelised projektid;
- ning muud koolielu sündmused ja ettevõtmised.

### **Sotsiaalne ja kodanikupädevus:**

- **Lihtsustatud õpe:** On aktiivne ja vastutustundlik kodanik, huvituses oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust. Teab oma peamisi õigusi ja kohustusi, oskab nende eest seista, arvestab rühma huvisid ja isiklikku huvi ning järgib vastutustundlikult ühiselu reegleid, lahendades konflikte seaduste ja moraalinormide järgi.
- **Toimetulekuõpe:** Teab oma õigusi ja kohustusi, valib sobiva õpitud käitumisviisi ning järgib ühiselureegleid kodus, koolis ja väljaspool kooli, arvestades rühma huvisid ja isiklikku huvi.

Sotsiaalset ja kodanikupädevust kujundatakse lisaks õppetööle järgmiste ülekooliliste tegevuste kaudu:

- vastutustunde kujundamine kokkulepete sõlmimise ja kokkulepetest kinnipidamise teel;
- kodukorrast kinnipidamine kogu koolipere poolt;
- õpilaste osalemine aruteludes, oma klassi ja kooli puudutavate otsuste ettevalmistamises;
- õppeprotsessis pööratakse tähelepanu koostööoskuse arendamisele;
- aktiivne osalemine õpilasüritustel ja -võistlustel, nende korraldamine õpilaste endi poolt;
- õpilaskoja valimine ja selle tegevuses osalemine;
- rahvakalendri ja teiste oluliste tähtpäevade väärtustamine ja tähistamine;
- Rohelise kooli töögrupi tegevuses osalemine;
- ning muud koolielu sündmused ja ettevõtmised.

### **Enesemääratluspädevus:**

- **Lihtsustatud õpe:** Hindab oma võimeid ja toimetulekut igapäevaelus adekvaatselt, juhivad oma käitumist erinevates olukordades, väärtustab tervislikku eluviisi ja on füüsiliselt aktiivne.
- **Toimetulekuõpe:** Orienteerub ümbritsevas keskkonnas ja igapäevastes toimingutes, tegutseb tuttavates situatsioonides ning suhtub positiivselt iseendasse, oma perekonda, kaaslastesse ja kodumaasse. Hoidub teadaolevatest ohtudest, oskab vajaduse korral abi küsida või seda kaaslastele pakkuda ning järgib tervislikke eluviise, olles füüsiliselt aktiivne.

Enesemääratluspädevust kujundatakse lisaks õppetööle järgmiste ülekooliliste tegevuste kaudu:

- eneseanalüüside ja arenguveestluste läbiviimine;
- tugispetsialistide kaasamine õppeprotsessi;
- spordi- ja liikumispäevade korraldamine;
- klassijuhatajate ja tugispetsialistide koostöö õpilase ja tema vanemate nõustamisel;
- ning muud koolielu sündmused ja ettevõtmised.

### **Õpipädevus:**

- **Lihtsustatud õpe:** Planeerib oma õppimist, sealhulgas enesekontrolli, järgides kavandatud ja täites korrektselt jõukohaseid ülesandeid nii individuaalselt kui ka rühmas. Kasutab sobivaid teabevahendeid ning on avatud uutele teadmistele ja oskustele.
- **Toimetulekuõpe:** Õpib võimetekohaselt, kavandab oma õppimist suunamisel, kasutab õpitud lugemis- ja kirjutamisoskusi igapäevaelus, täites korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt ja rühmas. Kasutab sobivaid teabevahendeid ja on huvitatud uute teadmiste ja oskuste omandamisest.

Õpipädevust kujundatakse lisaks õppetööle järgmiste ülekooliliste tegevuste kaudu:

- erinevate õpi- ja õppekeskkondade kasutamine;
- projektipäevade korraldamine;
- osalemine erinevates huviringides;
- õpilaste kaasamine tundide läbiviimisse;
- arenguvestlustel osalemine;
- ning muud koolielu sündmused ja ettevõtmised.

**Suhtluspädevus:**

- **Lihtsustatud õpe:** Esitab oma soove, selgitab oma seisukohti, osaleb arutelus, loeb, mõistab, kirjutab ja loob tekste iseseisvaks toimetulekuks vajalikul tasemel. Kasutab teabevahendeid ja mõistab ning kasutab võõrkeeles lihtsamaid igapäevaseid väljendeid ning fraase, tuginedes vajadusel abivahenditele.
- **Toimetulekuõpe:** Mõistab talle suunatud kõnet ja/või alternatiivseid väljendusvahendeid, väljendab arusaadavalt oma soove ja seisukohti omandatud keele- ja/või alternatiivsete väljendusvahendite abil.

Suhtluspädevust kujundatakse lisaks õppetööle järgmiste ülekooliliste tegevuste kaudu:

- õpilaste esinemine kooli üritustel ja aktustel ning väljaspool kooli;
- osalemine huviringides;
- osalemine rahvusvahelistes projektides;
- aktiivsete vahetundide korraldamine ja neis osalemine;
- ning muud koolielu sündmused ja ettevõtmised.

**Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus:**

- **Lihtsustatud õpe:** Kasutab omandatud matemaatilisi, loodusteaduslikke ja/või tehnoloogiaalaseid teadmisi ja oskusi ning (abi)vahendeid, mõistab inimese ja keskkonna vahelisi seoseid ning suhtub elukeskkonda vastutustundlikult ja hoolivalt, tegutsedes loodust ja keskkonda säästvalt.

- **Toimetulekuõpe:** Kasutab matemaatilisi oskusi igapäevaelus, käitub keskkonnateadlikult ja hoiab loodust, tulles toime igapäevaste tehnoloogiliste vahendite kasutamisega.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalast pädevust kujundatakse lisaks õppetööle järgmiste ülekooliliste tegevuste kaudu:

- õpilasvõistlustel osalemine;
- õppekäikude korraldamine;
- õppetundide läbiviimine väljaspool klassiruumi ja õppe seostamine praktilise eluga;
- KIK-i õppekäigud;
- osalemine kooli robotikaringis („Taibude ring“);
- keskkonnateemalised sündmused (Teeme Ära, Roheline Kool, maailmakoristuspäev, konnatalgud);
- ning muud koolielu sündmused ja ettevõtmised.

#### **Ettevõtlikkuspädevus:**

- **Lihtsustatud õpe:** Väärtustab praktilist tööd ja on valmis kutse- ja elukestvaks õppeks, hindab adekvaatselt oma võimeid, püstitab ja täidab endale seatud eesmärgid ning võtab vastutuse oma tegude eest.
- **Toimetulekuõpe:** Mõistab töö tegemise vajalikkust, suudab töö ajal alluda töödistsipliinile, teeb jõukohast tööd ning on valmis kutse- ja elukestvaks õppeks.

Ettevõtlikkuspädevus kujundatakse lisaks õppetööle järgmiste ülekooliliste tegevuste kaudu:

- heategevuslaatade ja muude sarnaste projektide korraldamine;
- õpilasesinduse projektide korraldamine;
- õpilasesinduse kaudu ettepanekute tegemine koolitöö korraldamiseks;
- õpilasürituste korraldamine õpilaste eestvedamisel;
- aktiivsete vahetundide läbiviimine;
- õpilaskohviku korraldamine;
- praktika ettevõtetes;
- ning muud koolielu sündmused ja ettevõtmised.

#### **Digipädevus:**

- **Lihtsustatud õpe:** Otsib ja kasutab infot, tunneb lihtsamaid programme ja keskkondi ning järgib digikeskkonnas üldkehtivaid moraali- ja väärtuspõhimõtteid.
- **Toimetulekuõpe:** Suudab infotehnoloogilises maailmas toime tulla vastavalt oma võimetele, kasutab eesmärgipäraselt ja võimalikult ohutult infotehnoloogilisi vahendeid ning vajaduse korral oma arengutasemele vastavat kommunikatsiooniseadet.

### Digipädevus kujundatakse lisaks õppetööle järgmiste ülekoolliste tegevuste kaudu:

- erinevate e-õppekeskkondade ja rakenduste kasutamine õppetöös;
- kooli õppeinfosüsteemi (Studium) kasutamine;
- digitaalsete vahendite kasutamine;
- Wifi-võrgu kättesaadavuse tagamine koolis;
- õpilasküsitluste läbiviimine;
- osalemine rahvusvahelistes projektides;
- ning muud koolielu sündmused ja ettevõtmised.

## **6. Läbivad teemad ning nende käsitlemise põhimõtted lihtsustatud ja toimetulekuõppes**

Läbivad teemad on vahendiks üld- ja valdkonnapädevuste ning õppeainete lõimimiseks. Need teemad on aineüleised ja hõlmavad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi, võimaldades õpilastel mõista ühiskonna arengut ja rakendada oma teadmisi ning oskusi erinevates eluvaldkondades. Hooldusõppe tasemel läbivaid teemasid ei käsitleta.

### Läbivad teemad õpetuses ja kasvatuses:

- **Elukestev õpe ja karjääri kujundamine:** Eesmärgiks on kujundada õpilasest isiksus, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutavas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning tegema teadlikke haridus- ja tööalaseid valikuid.
- **Keskkond ja jätkusuutlik areng:** Püüeldakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes väärtustab ja kaitseb keskkonda ning on valmis lahendama keskkonna- ja inimarengu küsimusi.
- **Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus:** Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ja vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ning kodanikualgatuse tähtsust.
- **Kultuuriline identiteet:** Eesmärgiks on kujundada õpilasest kultuuriteadlik inimene, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundamisel, väärtustab kultuurilist mitmekesisust ja on koostööaldis.
- **Teabekeskond ja meediakasutus:** Taotletakse õpilase kujunemist teadlikuks ja analüüsivaks inimeseks, kes suudab kriitiliselt analüüsida ja kasutada meediat, luua sisukat ja eetilist meediasisu ning käituda vastutustundlikult teabekeskkonnas.
- **Tehnoloogia ja innovatsioon:** Eesmärgiks on arendada õpilastest uuendusaltid ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid kasutada oskavad inimesed, kes tulevad toime muutuvast tehnoloogilises keskkonnas.

- **Tervis ja ohutus:** Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks inimeseks, kes järgib tervislikku eluviisi, käitub turvaliselt ning aitab kujundada turvalist keskkonda.
- **Väärtused ja kõlblus:** Eesmärgiks on kujundada õpilasest kõlbliselt arenenud inimene, kes tunneb ja järgib ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid ning sekkub nende eiramise korral.

#### Läbivate teemade käsitlemise põhimõtted lihtsustatud ja toimetulekuõppes:

- **Õpikeskkonna korraldus:** Õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmäärke.
- **Aineõpe:** Õppeainetesse lõimitakse sobivad teemakäsitlelused, näited ja meetodid ning viiakse läbi ainetüleseid projekte.
- **Valikained:** Valikainete kaudu toetatakse läbivate teemade eesmärkide saavutamist.
- **Loovtöö:** Õpilased võivad valida loovtöö teema läbivate teemade põhjal, mida tehakse iseseisvalt või rühmatööna.
- **Klassiväline õppetegevus:** Klassiväliseid õppetegevusi viiakse ellu koostöös koolikogukonna ja erinevate asutustega.

## 6.1. Liikluskasvatus

Liikluskasvatus on läbiva teema „Tervis ja ohutus“ oluline osa ning tihedalt seotud kogu kooli õppe- ja kasvatustööga. Porkuni Koolis toimub liikluskasvatus nii lõimituna ainetundidesse kui ka koolisiseste ja -väliste üritustena. Liikluskasvatuse teemad, mida käsitletakse õppe- ja kasvatustöös lõimituna, määrab õpetaja õppe- ja kasvatustegevust kavandades. Need fikseeritakse õpetaja ja kasvataja töökavades ning kooli üldtööplaanis.

#### Liikluskasvatuse eesmärgid:

##### 1. Ohutu liiklemise väärtustamine

- Kujundada harjumusi ja käitumismustreid, mis toetavad enda ja teiste liiklejate ohutust.
- Arendada vastutustunnet ja teadlikkust liikluseeskirjade järgimise olulisusest.

##### 2. Nõutavate teadmiste ja oskuste omandamine

- Anda teadmisi liikluseeskirjadest ja ohutust liiklemisest.
- Arendada praktilisi oskusi, mis aitavad toime tulla erinevates liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

#### Liikluskasvatuse õppetegevused:

##### 1. Lõimitud ainetunnid

- Liiklusteemade integreerimine erinevatesse õppetundidesse.

- Interaktiivsed õppetunnid, kus kasutatakse simulatsioone, rollimänge, praktilisi harjutusi jm.
- 2. Koolisisesed üritused ja kampaaniad**
- Liiklusteemalised päevad, töötoad ja külalislektorite kutsumine.
  - Osalemine liiklusteemalistes programmides ja projektides.
- 3. Praktilised harjutused ja väljasõidud**
- Õuesõppe tunnid ja liiklusväljakutel harjutamine.
  - Väljasõidud ja ekskursioonid, kus õpilased saavad reaalses liikluskeskkonnas harjutada ohutut liiklemist.

## 6.2. Karjääriõppe, sh karjääriinfo ja -nõustamise korraldus

Porkuni Koolis toimub õpilaste karjääriõpe läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine” raames. Õppe eesmärk on toetada õpilasi teadmiste omandamisel iseendast, töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning aidata kujundada hoiakuid ja toimetulekuoskusi, mis on vajalikud kaasaegsesse töömaailma sisenemiseks, karjääriotsuste tegemiseks ja eneseteostuseks.

### Kooli karjääriteenused hõlmavad järgmisi tegevusi:

- Individuaalne ja grupipõhine karjäärinõustamine ning karjääritestide kasutamine, et toetada õpilaste teadlikke karjäärivalikuid.
- Koostöö kutseõppeasutustega, pakkudes praktilisi kogemusi ja tutvustades õpilastele erinevaid erialasid.
- Ettevõtete külastused ja töövarjupäevad, mis annavad õpilastele ülevaate tööelust ja aitavad mõista erinevate ametite praktilisi aspekte.
- Kohtumised erinevate ametite esindajatega, et tutvustada õpilastele mitmekesiseid karjääri võimalusi.
- Tutvumine kutseõppeasutustega, sealhulgas info kogumine internetiportaalidest ja osalemine lahtiste uste päevadel.
- Õppimisvõimaluste kohta info kogumine, dokumentide koostamise juhendamine ning sisseastumiseks vajalike dokumentide täitmine ja kontaktide leidmine.
- Regulaarsete arenguveestluste läbiviimine, mille käigus arutatakse karjääriplaane ja edasisi samme.

Kool teeb koostööd Rajaleidja keskuste ja Töötukassaga, et tagada karjääriinfo ja -nõustamisteenuste kättesaadavus kõigile õpilastele.

## 7. Õpetajate omavaheline koostöö ja professionaalse arengu toetamise põhimõtted

Õpetajate vaheline koostöö on suunatud eelkõige õpilaste mitmekülgse arengu toetamisele ning toetab tervikliku ja lõimitud õpikeskkonna loomist, kus kõik kooli töötajad tegutsevad ühiste eesmärkide nimel. Igapäevane koostöö väljendub peamiselt õppetöö ühises planeerimises, kasutades koostöist õppimist ja õpetamist. Koostöö erinevaid vorme on kirjeldatud täpsemalt õppekava eri peatükkides.

Õpetajate professionaalse arengu toetamiseks on koolis loodud mitmed koostööl põhinevad võimalused:

- **Tundide vaatlemine ja tagasisidestamine:** Vähemalt kaks korda õppeaastas külastavad õpetajad kolleegide tunde ja annavad sellele tagasiside. Eesmärk on jagada parimaid praktikaid ning toetada üksteise professionaalset kasvu.
- **Mentorlus alustavale õpetajale:** Iga uus õpetaja saab endale mentori, kes juhendab ja toetab teda esimesel tööaastal, aidates kohaneda kooli eripära ja ootustega.
- **Sisekoolitused „Kolleegilt kolleegile“:** Õpetajad viivad läbi sisekoolitusi, jagades oma teadmisi ja kogemusi kolleegidega.
- **Igasse nädalasse planeeritud koostööajad:** Igal nädalal on õpetajatel ette nähtud koostööajad ühiseks töö planeerimiseks, aruteludeks, õppeprotsessi parendamiseks ning kooli arendustegevuste kavandamiseks ja elluviimiseks.
- **Töögruppides ja projektides osalemine:** Õpetajatel on võimalus panustada eri töögruppidesse ja projektidesse.
- **Arenguvestlused:** Vähemalt kord aastas toimuvates arenguvestlustes analüüsivad õpetajad oma eesmärkide saavutamist ja arenguvajadusi.

## **8. Õpetaja töö planeerimine**

---

Õpetajad lähtuvad oma töö kavandamisel väljundipõhise õppe põhimõtetest: esmalt määratletakse eesmärgid, mida soovitakse saavutada, seejärel kavandatakse, kuidas hinnata eesmärkide saavutamist, ja alles seejärel täpsustatakse õppesisu ning -meetodid.

Õppetööd juhib ja suunab töökava – dokument, mille alusel toimub õppetöö nii koolis kui ka väljaspool kooli (näiteks õppekäikudel, õuesõppes jm). Töökava koostamine kuulub klassi- ja aineõpetajate pädevusse.

Õpetajad koostavad oma töökavad nädalateemade, kooli õppekava ja/või õpilaste individuaalsete õppekavade alusel, arvestades klassi eripära, kooli arengusuundi, õpilaste võimeid ja kooli materiaalseid ressursse. Töökavad vormistatakse kuni kolmeks õppeperioodiks (minimaalselt ühe kuu kaupa). Töökava salvestatakse Stuudiumisse kausta "Töökavad" hiljemalt iga trimestri teiseks tööpäevaks. Õpetaja töökava on tema põhitöövahend, mis võib õppetöö käigus täieneda ja muutuda. Tehtud täiendusi ja muudatusi arvestatakse järgmise trimestri töökava koostamisel.

## 9. Õppe- ja kasvatustöö üldine korraldus

---

Õppetöö Porkuni Koolis toimub põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel – lihtsustatud õppe, toimetulekuõppe ja hooldusõppe tasemel, vastavalt direktori kinnitatud kooli päevakavale ja tunniplaanile. Õppe- ja kasvatustöö läbiviimisel juhendatakse kooli ja õpilaskodu kodukorrast ning arvestatakse õpilaste võimeid ja individuaalseid iseärasusi. Õpet võib läbi viia koolimajas ja väljaspool seda, sh virtuaalses õppekeskkonnas.

Õppeaasta algab 1. septembril ja lõpeb 31. augustil. Õppeperioodi pikkus on 35 õppenädalat, kokku vähemalt 175 õppepäeva. Õppeaeg jaguneb kolmeks trimestriks. Õppekorralduse arvestuslik ühik on 45-minutiline õppetund.

Õppeaasta jooksul on viis koolivaheaega, üldreeglina vastavalt Haridus- ja Teadusministeeriumi kehtestatud aegadele. Kooli pidaja võib direktori ettepanekul ja hoolekogu nõusolekul kehtestada haridus- ja teadusministri määruses toodust erinevad koolivaheajad.

### 9.1. SIHT JA ÕPPEKORRALDUS LIHTSUSTATUD ÕPPES

---

#### Sihiseade lihtsustatud õppes

1. Lihtsustatud õppe põhiülesanne on toetada ja suunata tõhustatud või erituge vajava õpilase arengut. Hariduslike erivajaduste ületamiseks või leevendamiseks rakendatakse õpilasele sobivaid eripedagoogilisi meetodeid.

2. Igale lihtsustatud õppe õpilasele avatakse individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK). Individuaalse õppekava koostamisel lähtutakse sellel kaardil olevast teabest.

3. Lihtsustatud õppe sisu on valdavalt suunatud praktiliste oskuste ja teadmiste omandamisele. Õpetamine, kasvatamine ja arengu toetamine toimub enamasti praktilise õppeviisi kaudu. Reegleid ja teoreetilisi teadmisi õpetatakse minimaalses mahus – sedavõrd, et võimaldada praktiliselt omandatu üldistamist ja teadvustamist.

4. Õppe- ja kasvatustöö eesmärk on kujundada õpilastes oskused ja valmisolek jõukohaseks pingutuseks ning koostööks nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega. Taotletakse, et õpilastel kujuneksid teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad neil vajaduse korral suunamise või abiga jälgida, hinnata ning kohendada oma käitumist ja õpitegevust.

5. Väärtushoiakute kujundamisel taotletakse, et õpilane tunneks vastutust oma tegude tagajärgede eest, järgiks üldlevinud väärtusi ning määratleks end riigi kodanikuna.

6. Lihtsustatud õppe lõpetaja on praktilist tööd väärtustav ja valmis täiend- ning kutseõppeks. Kool toetab õpilaste kujunemist isiksusteks, kes on motiveeritud õpinguid jätkama ja suudavad võimalikult iseseisvalt toime tulla erinevates rollides: perekonnas ja vastavalt oma võimetele tööl ning avalikus elus.

7. Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste kujunemist toetab järjepidev koostöö erinevate osapoolte vahel. Tähtis on õpetajate, tugispetsialistide ja lastevanemate koostöö (ühised

nõudmised, samalaadne abi jm). Vajaduse korral kaasatakse tugispetsialiste väljastpoolt kooli, kohaliku omavalitsuse esindajaid ja teisi partnereid.

### **Õppekorraldus lihtsustatud õppes**

- Õppeprotsess on jaotatud nelja perioodi: 1.–2. klass, 3.–5. klass, 6.–7. klass ja 8.–9. klass ning lisaõpe. Kooliastmeid on kolm: 1.–3. klass, 4.–6. klass ja 7.–9. klass.
- Õppeained jagunevad kohustuslikeks õppeaineteks ja valikõppeaineks. Valikainena õpetatakse arvutiõpetust.
- Võõrkeelena õpitakse alates 5. klassist inglise keelt.
- Loodusõpetust õpitakse lõimitud õppeainena, milles on ühendatud loodusõpetus, geograafia, füüsika ja keemia alused.
- Tööõpetus sisaldab nelja valdkonda: tööõpetus (1.–4. klass), käsitöö (5.–9. klass), kodundus (5.–9. klass) ja puutöö (5.–9. klass). 5.–9. klassis õpetatakse tööõpetust integreeritult, andes õpilastele vajalikud teadmised ja oskused kõigis kolmes valdkonnas.
- Piiratud teovõimega õpilase või tema vanema ja kooli kokkuleppel võib arvestada õppekavaväliseid tegevusi, mis aitavad saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.
- Lihtsustatud õppe õpilane koostab [loovtöö](#) III kooliastmes.
- Põhikooli lihtsustatud õppekava alusel lõpetanud õpilasel on võimalik jätkata õpinguid [lisaõppes](#). Lisaõppe kestus on üks õppeaasta.
- Vajaduse korral koostatakse õpilasele individuaalne õppekava, milles esitatakse vähendatud või kõrgendatud nõuded õpitulemustele.

#### Individuaalses õppekavas tuuakse esile

1. Üldandmed õpilase kohta, sh vältimatu terviseinfo.
2. Õppe läbiviimise eritingimused.
3. Oodatavad õpitulemused õppeainete kaupa.
4. Kooli poolt õpilasele rakendatavad tugimeetmed.
5. Hinnang õpitulemustele.
6. Individuaalse õppekava koostamise ja rakendamise seotud isikud.

### 9.1.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused arenguperioodide kaupa lihtsustatud õppes

#### **Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 1.–2. klassi**

- Esimesel arenguperioodil on meie põhieesmärk, et õpilased kohaneksid koolieluga, mõistaksid oma rolli ja omandaksid vastavad alusoskused, nagu kuulamine, adekvaatne reageerimine küsimustele ja korraldustele, vaatlemine, osalemine dialoogis, tegevusse lülitumine ning ühelt tegevuselt teisele ümberlülitumine. Õppetöös keskendume elementaarse lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuse omandamisele.

- Juhendamisel õpivad õpilased tundma oma lähiümbrust ja igapäevaelu nähtusi. Lisaks eneseteadvuse arendamisele kujundame õpilastes arusaamist mina–meie suhetest. See arusaamine kujuneb välja suhtlemisel, koostöös täiskasvanute ning klassikaaslastega, samuti osalemisel õppemängudes ja ühistegevustes.
- Kuna õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, diferentseeritakse ülesandeid, nende täitmiseks kuluvat aega ning õpetaja osaluse ja abi ulatust. Õpetajad osalevad õpilaste tegevustes ulatuslikult ning õpiülesandeid täidetakse koostöös, jälgides näidiseid ja järgides suulisi juhiseid. Õpetajad aitavad õpilastel oma tegevust sõnastada ja verbaliseerida.
- Õpilased vajavad õppetegevustes palju materialiseerimist ja näitlikke vahendeid. Juhendamisel kasutame lühikesi suulisi korraldusi. Peamiseks õppemeetodiks on praktiline harjutamine, kus olulisel kohal on õppimine praktilise tegevuse või didaktilise mängu kaudu.
- Õppetöö korraldamisel eelistame üldõpetuslikku tööviisi või üldõpetuse ja aineõpetuse kombineeritud varianti.

### **Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 3.–5. klassis**

- Teisel arenguperioodil keskendume positiivse suhtumise kujundamisele õppimisse ning õpiharjumuste, õpioskuste ja püsivuse arendamisele. Meie õpetajate olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja motivatsiooni.
- Tähelepanu pöörame eneseväljendusoskuse ja -julguse kujundamisele ning põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas õpilaste vahel üksteist toetavate suhete kujunemisele.
- Sel perioodil vajavad meie õpilased jätkuvalt suunamist ja õpitegevuse reguleerimist, sealhulgas eeskujuga ja näidiseid õpiülesannete täitmisel. Sisekõne kujunemine aitab kaasa õpilaste oskuste arengule õpitegevuse kavandamisel ja reguleerimisel – sealhulgas orienteerumisel ülesannetes, planeerimisel, tuttavate abivahendite ja algoritmide valikul ning kasutamisel, samuti enesekontrolli rakendamisel.
- Kujundame õpilaste oskust mõista ja järgida lühikesi ning lihtsaid tööjuhiseid, sh nii suulisi kui ka kirjalikke korraldusi.
- Peamiseks õppemeetodiks jääb praktiline harjutamine. Õpilased vajavad õpitegevustes abivahendeid ja näitlikkust, sealhulgas algoritme.

### **Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 6.–7. klassis**

- Kolmandal arenguperioodil keskendume jätkuvalt õpiharjumuste ja õpioskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse, eesmärgistatud töötamise ja valikute tegemise oskuste arendamisele.
- Jätkame tähelepanu pööramist eneseväljendusoskuse ja -julguse kujundamisele ning põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste arendamisele. Tähtsal kohal on oma arvamuse väljendamise ja

selgitamise, kaaslaste arvamuste aktsepteerimise, suhtlusprobleemide lahendamise ja viisaka käitumise oskuste kujundamine.

- Toetame iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni. Kujundame oskust märgata õppetöös tekkivaid raskusi, küsida vajaduse korral abi ja seda kasutada.
- Õppeprotsessis on suur osakaal praktilisel harjutamisel. Õpilaste juhendamisel lähtume algoritmidest ja suuname neid algoritme ka iseseisvalt kasutama, sealhulgas oma tegevust kontrollima.

### **Õppe ja kasvatus e rõhuasetused 8.–9. klassis**

- Neljandal arenguperioodil keskendume vastutustundliku suhtumise ja võimalikult iseseisvate õpi- ja tööoskuste kujundamisele. Eesmärk on, et õpilased tuleksid igapäevaelus iseseisvalt toime ja jätkaksid õpinguid vastavalt oma võimetele.
- Jätkame suhtlemis- ja koostööoskuste arendamist ning õpimotivatsiooni hoidmist ja toetamist. Kujundame oskust oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, hinnata oma tugevaid ja nõrku külgi ning teadvustada oma huvisid.
- Tähtsal kohal on enesejuhtimise oskuste kujundamine. Suurendame õpilaste iseseisvust oma tegevuse kavandamisel, sooritamisel ja tulemuse hindamisel. Järjepidevalt harjutame valima ja rakendama eesmärgi saavutamiseks vajalikke tegevusi ja vahendeid ning kasutama enesekontrollivõtteid.
- Õppeprotsessis on suur osakaal praktilisel harjutamisel, kus õppesisu ja omandatavaid oskusi seostatakse igapäevaeluga.

#### 9.1.2. Taotletavad pädevused arenguperioodide kaupa lihtsustatud õppes

##### **2. klassi lõpuks õpilane:**

- tunneb end oma pere liikmena ning oma klassi ja kooli õpilasena;
- osaleb klassi ühistegevuses;
- kontakteerub ühistegevuses teiste inimestega, palub abi ja osutab seda kaaslastele;
- kuulab ja vastab küsimustele, väljendab end 3–4-sõnaliste lihtlausetega;
- eristab oma, võõrast ja ühist;
- hoolitseb oma välimuse eest, hoiab puhtust ja korda ning oma koolitarbeid;
- leiab täiskasvanu suunamisel paberilehelt ja raamatu leheküljelt vajalikku teavet;
- täidab ülesandeid koostegevuses, eeskuju ja näidise järgi, omandatud oskuste piires suulise korralduse alusel;
- viib kokku eseme, selle kujutise ja keelelise väljendi;
- tunneb kirjelduse järgi ära tuttavaid esemeid ja nähtusi;
- vaatleb ning võrdleb täiskasvanu juhendamisel esemeid ja nähtusi, järjestab ja rühmitab neid ühe-kahe tajutava tunnuse (kuju, suuruse, värvuse) alusel;

- loeb jõukohast õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa;
- arvutab õpitud arvuvalla piires ning mõõdab täiskasvanu abiga;
- tunneb rõõmu liikumisest, loovast ja käelise tegevusest;
- käitub õpitud oskuste piires viisakalt, ohutult ja ümbrust hoidvalt;
- hindab oma ja teiste käitumist tasandil „õige/vale”, „meeldib/ei meeldi”.

#### **5. klassi lõpuks õpilane:**

- osaleb jõukohaselt ühistevuses, abistab kaaslast, alustab ja jätkab dialoogi, väljendab end arusaadavalt (sh lühitekstide abil);
- mõistab omandisuhteid (oma–võõras–ühine) ja käitub vastavalt;
- hoolitseb oma välimuse ja tervise eest;
- hoiab korda ja puhtust nii kodus kui koolis, käitub looduses hoolivalt;
- õpib üksi ja koos teistega, paaris ja rühmas, vormistab oma õpiülesandeid nõuetekohaselt;
- täidab ülesandeid eeskuju, näidise ja õpitud oskuse piirides verbaalse korralduse (sh kirjaliku juhendi) järgi, kasutab tuttavaid abivahendeid (sh lihtsaid skeeme ja sümboleid);
- kirjeldab oma õpitegevust nii tegevuse ajal kui ka tagantjärele, kasutab täiskasvanu suunamisel õpitud enesekontrollivõtteid;
- vaatleb sihipäraselt, võrdleb ning rühmitab etteantud rühmitusaluse järgi esemeid ja nähtusi, kirjeldab neid õpetaja küsimuste ja tugisõnade abil;
- loeb õpitud teksti ladusalt, leiab ja mõistab suunamisel tekstides sisalduvat teavet;
- eristab tuttavates olukordades ja oma tegevuses põhjust, tagajärge ja eesmärki, arvestab teadaolevaid motiive ja tingimusi käitumisaktide hindamisel, väljendab käitumisaktis ilmnenu iseloomuomadusi;
- arvutab ja mõõdab õpitud oskuste piires;
- kasutab täiskasvanu juhendamisel lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
- käitub koolis ja avalikes kohtades viisakalt, järgib lihtsamaid kombeid, kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma käitumist konfliktsituatsioonis;
- väldib ohtlikke olukordi ja kutsub vajaduse korral abi, liikleb ohutult;
- austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid.

#### **7. klassi lõpuks õpilane:**

- mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena ning käitub vastavalt rollile; peab kinni kokkulepetest;
- oskab kaaslast kuulata ja teda tunnustada; oskab oma arvamust rahulikult väljendada ja selgitada; mõistab, et inimesed ja seisukohad võivad olla erinevad;

- oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, kasutab omandatud õpivõtteid ja tuttavaid abivahendeid;
- oskab koostada päevakava ja seda järgida; mõistab töö vajalikkust;
- oskab märgata õppetöös tekkivaid raskusi, küsib vajaduse korral abi ja kasutab seda;
- oskab oma tegevust õppesituatsioonis kavandada, vajalikke tegevusi valida ja rakendada, tulemust kontrollida ja hinnata;
- vaatleb sihipäraselt, võrdleb ning rühmitab esemeid ja nähtusi; kirjeldab neid tugisõnade abil; teeb järeldusi; loeb lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;
- loeb õpitud teksti ladusalt, leiab teavet oma teadmiste vastavatest tekstidest ning esitab seda suuliselt ja kirjalikult vastavalt õpitud oskustele;
- arvutab ja mõõdab õpitud oskuste piires;
- oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlus- ja õppevahendina;
- hindab objektiivselt kaaslaste käitumist, saab aru iseloomude ja võimete erinevustest; lahendab konflikte rahumeelselt;
- oskab kirjeldada oma käitumist, mõista ja tunnustada oma eksimusi ning vajaduse korral
- korrigeerida oma käitumist/tegevust;
- väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- väärtustab säästvat eluviisi, huvitub loodusest ja oskab looduses käituda.

### **9. klassi lõpuks õpilane:**

- tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ja kultuuride seas;
- suhtub inimestesse eelarvamusteta ning tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi;
- suhtleb vastavalt olukorrale, arvestades suhtluspartneriga;
- arvestab rühma huvisid ja isiklikku huvi, peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ja tunneb vastutust oma tegude eest;
- esitab oma soove, selgitab oma seisukohti, osaleb aruteludes ning arvestab teistega;
- mõistab kompromisside vajalikkust;
- seisab oma õiguste eest ning lahendab konflikte rahumeelselt, arvestades ühiselunorme;
- lahendab lihtsamaid eriolukordi, astub vastu ebasoovitavatele ahvatlustele ning eetilistelt või õiguslikult vääradele ettepanekutele;
- täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid nii individuaalselt kui ka rühmas;
- mõistab ülesannete õiget tõlgendamist ning enesekontrolli tähtsust;
- kasutab omandatud õpivõtteid;
- loeb, kirjutab ja loob tekste iseseisvaks toimetulekuks vajalikul tasemel;

- kasutab jõukohaseid teabevahendeid, sealhulgas arvutit ja interneti suhtlusvahendi ning infootsinguvahendina;
- teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning huvisid;
- väärtustab praktilist tööd ja õppimist ning on valmis jätkama õpinguid täiendus- ja kutseõppes;
- mõistab igapäevaelus ilmnevaid inimese ja keskkonna vahelisi seoseid;
- suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning olema füüsiliselt aktiivne.

### 9.1.3. Hindamise korraldus lihtsustatud õppes

Lihtsustatud õppes kohaldame hindamisel põhikooli riiklikus õppekavas sätestatud.

Hindamise eesmärk on:

- toetada õpilase arengut;
- anda tagasisidet õpilase arengu ja õppeedukuse kohta;
- innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- suunata õpilase enesehinnangu kujunemist;
- suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
- suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

#### **Hindamise alused ja põhimõtted**

Hindamine jaguneb:

1. kujundavaks hindamiseks;
2. numbriliseks hindamiseks;
3. kokkuvõtva hindamiseks.

Hindamise tüüp	Millal rakendatakse?	Milleks rakendatakse?	Kus kajastub?
Kujundav	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Õppeprotsessi kestel</li> <li>• Igapäevaselt kogu õppepäeva jooksul</li> </ul>	Et: <ul style="list-style-type: none"> <li>• analüüsida ja toetada õpilase arengut,</li> <li>• anda tagasisidet seniste tulemuste kohta,</li> <li>• kavandada edasise õppimise eesmärged ja tegevusi, kujundada hoiakuid, väärtusi ja käitumist.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Suuline või kirjalik tagasiside tundides</li> <li>• Õpimapp (valikuline vahend)</li> <li>• Õpilase enese- ja kaaslaste hindamine</li> </ul> <p>Kujundav hindamine ei kajastu päevikus hindena, vaid on nähtav tagasisidena õppetegevustes (nt</p>

			suuline, kirjeldav tagasiside, kommentaar).  Ei asenda hinnet, vaid toetab selle kujunemist.
Numbriline	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Õppe käigus ja õppeteema lõppedes</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ainealaste teadmiste ja oskuste võrdlemiseks õpilase õppe aluseks oleva ainekava oodatavate õpitulemuste ning püstitatud eesmärkidega</li> <li>• Hindamiseks õpitulemuste taset viiepallisüsteemis</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Stuudiumi e-päevikus</li> </ul>
Kokkuvõttev	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Trimestri lõpus</li> <li>• Aasta lõpus aastahinde panekuks</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Õpilase teadmiste ja oskuste koondhindamiseks</li> <li>• Järgmiseks õppeaastaks otsuste tegemiseks (üleviimine, täiendav õppetöö, klassikursuse kordamine)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Stuudiumi e-päevikus</li> <li>• Tunnistusel</li> <li>• Õpilasraamatus</li> </ul>

### Kujundav hindamine

Kujundav hindamine toimub õppetunni või muu õppetegevuse vältel, kus õpilane saab õpetajalt kaaslastelt või enesehinnangu abil suulist või kirjalikku tagasisidet teadmiste ja oskuste kohta. Tagasiside kirjeldab täpselt ja õigel ajal õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks. Fookuses on õpilase arengu võrdlemine tema enda varasemate saavutustega.

### Numbriline hindamine

Õpilaste teadmisi ja oskusi hindab vastava õppeaine õpetaja õpilase suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel (minimaalselt kolm korda õppeperioodis), arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust õppekavas esitatud nõuetele viiepallisüsteemis, kus:

- Hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid.
- Hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele.

- Hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus.
- Hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus.
- Hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub. Samuti võib kasutada hinnet „1”, kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või õpilane ei teinud sihilikult tööd kaasa või ei andnud tööd ära.

Viiepallisüsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust, vastavad hindele järgmised vahemikud:

- „5” – 90–100% maksimaalsest võimalikust punktisummast;
- „4” – 75–89%;
- „3” – 50–74%;
- „2” – 20–49%;
- „1” – 0–19%.

Ainealases individuaalses õppekavas võib õpetaja kasutada õpilase kirjalike tööde hindamisel hinnet „3D” ehk „diferentseeritud rahuldavat“ (35%–49%), kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel abiga ja sobivate tugisüsteemide rakendamisel omandada taotletavad õpitulemused, edasi õppida või kooli lõpetada.

#### Kokkuvõttev hindamine

Kokkuvõttev hindamine hõlmab hinnete koondamist trimestri hindeks ning trimestri hinnete koondamist aastahindeks. Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks oleva õppekava oodatavate õpitulemuste ja tema õppele püstitatud eesmärkidega.

Kui hindamisperioodi keskel on õppeaine trimestri hinne või -hinnang jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse aastahinde väljapanekul vastaval perioodil omandatud teadmised ja oskused hindele „nõrk“.

Õpilasele, kelle trimestri hinne on „puudulik“ või „nõrk“ või kellel on hinne jäänud välja panemata, tagatakse lisaabi ja koostatakse selle õppeaine jaoks individuaalne õppekava.

Õppeainete kokkuvõtavad trimestri ja aastahinded kantakse Stuudiumi päevikusse ja klassitunnistusele. Aastahinded kantakse lisaks õppeaasta lõpus klassijuhataja poolt õpilasraamatusse.

9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist (hiljemalt 1. juuni), välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

Kokkuvõttev hindamine toimub kolm korda õppeaastas iga trimestri lõpus trimestrihindena. Trimestrihinded koondatakse hiljemalt nädal enne suvevaheaja algust aastahindeks.

### 9.1.3.1. KÄITUMISE JA HOOLSUSE HINDAMINE LIHTSUSTATUD ÖPPES

---

#### **Käitumise ja hoolsuse hindamise eesmärk on:**

- suunata õpilast järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme;
- kujundada kohusetundlikku suhtumist koolitöösse ja kaaslastesse;
- anda tagasisidet õpilase sotsiaalse ja õpioskuste arengu kohta;
- toetada õpilase enesehinnangu kujunemist;
- pakkuda vajadusel tuge edasise arengu toetamiseks.

#### **Hindamise korraldus**

- Käitumist ja hoolsust hindab klassijuhataja koostöös aineõpetajate ja kasvatajatega.
- 1.–9. klassis antakse hinnang iga trimestri lõpus (kokku kolm korda aastas). Õppeaasta lõpus kujuneb trimestrihindade põhjal käitumise ja hoolsuse kokkuvõttev hinne.
- Hinded kantakse Stuudiumi e-päevikusse ja klassitunnistusele, kokkuvõtvad hinded lisaks ka õpilasraamatusse.
- Lõputunnistusele märgitakse üksnes käitumishinne.

#### **Käitumise hindamine**

Õpilase käitumise hindamise aluseks on:

- kooli kodukorra ja õpilasreeglite täitmine;
- üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis;
- suhtumine kaaslastesse, täiskasvanutesse ja koolikeskkonda;
- valmisolek koostööks ja osalemine ühistegevustes.

Hindega „eeskujulik” hinnatakse õpilast, kes:

- järgib järjepidevalt ja loomulikult kooli reegleid ning üldtunnustatud käitumisnorme;
- on viisakas, lugupidav ja abivalmis kaaslaste ja täiskasvanute suhtes;
- tuleb toime konfliktide rahumeelse lahendamise ja oskab ennast kontrollida;
- suhtub kooli varasse ja keskkonda hoolivalt;
- osaleb aktiivselt ja positiivse hoiakuga klassi- ja kooliüritustel.

Hindega „hea” hinnatakse õpilast, kes:

- järgib üldiselt kooli reegleid ja käitumisnorme;
- on enamasti viisakas ja lugupidav kaaslaste ja täiskasvanute suhtes;
- osaleb ühistegevustes ja suudab vajadusel ennast suunata;

- täidab kokkuleppeid ja vastutab oma käitumise eest.

Hindega „rahuldav” hinnatakse õpilast, kes:

- järgib kooli reegleid ja käitumisnorme, kuid vajab meeldetuletusi ja suunamist;
- on kaaslaste ja täiskasvanutega viisakas, kuid esineb eksimusi (nt solvamise, trotsimine, vahele rääkimine);
- vajab täiskasvanu tuge emotsioonide juhtimisel või konfliktide lahendamisel;
- ei võta alati vastutust oma käitumise eest või kipub rikkuma kokkuleppeid.

Hindega „mitterahuldav” hinnatakse õpilast, kes:

- rikub korduvalt kooli kodukorda ja õpilasreegleid;
- ei järgi üldtunnustatud käitumisnorme ega allu täiskasvanute juhistelegi;
- käitub kaasõpilaste või töötajate suhtes lugupidamatult või agressiivselt;
- kahjustab kooli vara või keskkonda;
- puudub korduvalt koolist mõjuva põhjuseta.

Kui õpilase käitumine hinnatakse „mitterahuldavaks”, koostatakse koostöös tugispetsialistidega (nt sotsiaalpedagoog) käitumise tugikava.

### **Hoolsuse hindamine**

Õpilase hoolsuse hindamisel lähtutakse:

- suhtumisest õppimisse ja koolikohustusse;
- ülesannete täitmise täpsusest, põhjalikkusest ja õigeaegsusest;
- tööharjumuste ja õppimiskeskkonna hoidmise oskusest;
- iseseisvuse ja vastutuse võimekusest.

Hindega „eeskujulik” hinnatakse õpilast, kes:

- suhtub õppimisse alati kohusetundlikult ja positiivselt;
- täidab kõik ülesanded korrektselt, iseseisvalt ja õigeaegselt;
- on aktiivne, algatusvõimeline ning viib alustatud töö lõpuni;
- ei puudu põhjuseta ja on alati valmis koostööks.

Hindega „hea” hinnatakse õpilast, kes:

- täidab enamiku ülesannetest iseseisvalt ja hoolikalt;
- suhtub koolikohustusse kohusetundlikult, kuid võib vajada aeg-ajalt meeldetuletusi;
- osaleb aktiivselt tunnis ja hoiab oma töövahendid korras;
- puudumisi esineb harva ja põhjendatult.

Hindega „rahuldav” hinnatakse õpilast, kes:

- täidab ülesandeid ebaühtlaselt ja vajab sageli juhendamist või meeldetuletusi;
- võib olla lohakas või hajameelne ning ei lõpeta alati alustatud töid;
- ei kasuta õppimiseks pakutud aega alati tulemuslikult;

- puudub koolist aeg-ajalt ilma mõjuva põhjuseta.

Hindega „mitterahuldav” hinnatakse õpilast, kes:

- jätab sageli ülesanded tegemata või teeb neid lohakalt ja juhendamata;
- suhtub õppimisse ükskõikselt või vastutustundetult;
- ei järgi tööks vajalikke kokkuleppeid ega kasuta aega sihipäraselt;
- puudub tihti koolist mõjuva põhjuseta ja ei täida koolikohustust.

Kui õpilase hoolsus hinnatakse „mitterahuldavaks“, arutatakse koostöös vanema ja koolimeeskonnaga sobivaid toetusmeetmeid.

#### 9.1.4. Järgmisse klassi üleviimine ja õpilase täiendavale õppetööle jätmise lihtsustatud õppes

Trimestrihinnete alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta ta täiendavale õppetööle või määrata klassikursuse kordamine. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne viimase õppeperioodi lõppu.

Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles trimestrihinnete või poolaastahinnangute alusel oleks aastahinne „puudulik“ või „nõrk“. Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne viimase õppeperioodi lõppu.

Kui õpilane jäetakse täiendavale õppetööle, pannakse õppeaine aastahinne või -hinnang välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast viimase õppeperioodi lõppu ning selle kestus on 5–10 õppepäeva.

Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib määrata klassikursuse kordamise õpilasele, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enamis õppeaines aastahinne „puudulik“, „nõrk“ või mitterahuldav. Otsuse tegemisel kaasab õppenõukogu õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.

#### 9.1.5. Koolieksamite korraldamine, sooritamine ja hindamine lihtsustatud õppes

Põhikooli koolieksam võib olla kirjalikus, suulises, kirjalikus ja suulises või praktilise töö vormis, selle valmistab ette ja koostab kool. Juhul kui õpilasele on koostatud individuaalne õppekava, arvestab kool töö koostamisel ja selle sooritamise vormi määramisel õpilase individuaalses õppekavas sätestatud.

Lihtsustatud õppel olev põhikoolilõpetaja sooritab põhikooli lõpetamisel järgmised koolieksamid:

- 1) eesti keele eksam;
- 2) matemaatikaeksam;
- 3) kooli poolt määratud kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaine valikeksam.

Valikeksami õppeaine ja vormi määrab kooli direktor ning teeb selle põhikoolilõpetajale ja tema seaduslikule esindajale teatavaks hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks. Hiljemalt kaks nädalat enne eksamiperioodi algust kinnitab direktor koolieksamite materjalid, eksamiplaani ning vähemalt kolmeliikmelised lõpueksamikomisjonid ja teeb need õpetajatele, õpilastele ja lapsevanematele teatavaks Stuudiumi vahendusel. Lõpueksamikomisjoni esimeheks võib määrata õppejuhi või õpetaja, kes ei ole eksamineeritava klassi eksamiaine õpetaja. Esimees vastutab koolieksami korraldamise ja läbiviimise eest.

Koolieksamid korraldatakse kooli direktori kinnitatud eksamiplaani järgi. Eksamiplaani koostamisel arvestatakse järgmisi põhimõtteid:

- 1) samal päeval võib põhikoolilõpetajal olla üks lõpueksam;
- 2) kahe järjestikuse lõpueksami vahel on vähemalt kolm kalendripäeva;
- 3) lõpueksameid ei korraldata laupäeval, pühapäeval ega riigipühadel.

#### Õpilasel on põhjendatud vajadusel õigus sooritada põhikooli koolieksamid eritingimustel:

- eksamitöö vormi muutmine;
- eksami sooritamine eraldi ruumis, sh eksami sooritamine kodus;
- tugiisiku juuresolek (tugiisikuks võib olla lapsevanem, hooldaja, sotsiaaltöötaja vms);
- abivahendite kasutamine;
- eksamitöö sooritamiseks lisa-aeg;
- diferentseeritud hindamise rakendamine eritoe klassi õpilastele, logopeedilist abi saavatele õpilastele, koduõppel olevatele õpilastele ning õpilastele, kelle kodune keel ei ole eesti keel ja kes on Eestis alaliselt elanud alla kolme aasta (põhjendused tuuakse ära kooli lõpueksami protokollis).

Põhikooli koolieksamitöid hindab lõpueksamikomisjon. Eksamitulemused protokollitakse etteantud vormil. Hindamisel tekkinud lahkavused lahendatakse häälteenamusega; häälte võrdsuse korral on otsustavaks komisjoni esimehe hääli. Eriarvamused kantakse protokollis.

Koolieksami tulemus kantakse klassipäevikusse. Koolieksameid ei hinnata hindegas – õpilane on eksami sooritanud, kui ta kogub vähemalt 50% võimalikest punktidest.

Põhikoolilõpetaja, kes eksamiplaanis ettenähtud koolieksami ajal haigestub või ei saa eksamil osaleda muul direktori poolt mõjuvaks loetud põhjusel, või kelle koolieksami tulemus jääb alla 50% eksami maksimaalsest tulemusest, sooritab korduseksami. Korduseksam, mille koostab kool, sooritatakse direktori määratud ajal, kuid hiljemalt jooksva õppeaasta 30. juuniks. Õpilase või vanema taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30. juunit, kuid mitte hiljem kui jooksva õppeaasta 25. augustil.

Koolieksamitöid ja protokolle säilitatakse koolis kolm aastat.

#### 9.1.6. Põhikooli lõpetamine lihtsustatud õppes

---

Lihtsustatud õppes väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kelle viimased aastahinded kõikides õppeainetes on vähemalt „rahuldavad“ ning kes on sooritanud eesti keele ja matemaatika koolieksami ning kooli poolt kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaine koolieksami. Loovtöö koostamine ei ole lihtsustatud õppe õpilaste puhul põhikooli lõpetamise tingimuseks.

Õpilane, kelle õppekeel ei ole eesti keel või kes asus eesti õppekeelega koolis või klassis õppima viimase kuue õppeaasta jooksul, võib eesti keele eksami asemel sooritada eesti keele kui teise keele koolieksami.

Õppenõukogu otsusel võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis esitatud taotluse põhjal anda põhikooli lõputunnistuse ka õpilasele, kellel on kuni kahes õppeaines „nõrk“ või „puudulik“ viimane aastahinne või kes on kuni kaks lõpueksamit sooritanud tulemusele alla 50 protsendi maksimaalsest tulemusest.

Lihtsustatud õppel õppivale õpilasele, kellel on individuaalse õppekavaga vähendatud või asendatud taotletavaid õpitulemusi (sh eritoeklassi õpilased), on lõpetamise aluseks individuaalses õppekavas määratud õpitulemused.

Lihtsustatud õppekava alusel põhikooli lõpetanutel, kes on saanud põhikooli lõputunnistuse samal aastal, kuid ei ole valmis õpinguid jätkama, tööturule suunduma või ei pääsenud soovitud õppeasutusse, on võimalik jätkata õpinguid lisaõppes.

Lisaõppe kestus on üks õppeaasta.

### 9.1.7. Konsultatsioonide läbiviimine, järelvastamine ja järeltöö sooritamine lihtsustatud õppes

---

Igal õpilasel on õigus saada ainealast konsultatsiooni ning talle võimaldatakse järelvastamist.

Üks kord nädalas on igal õpetajal ette nähtud aeg (45 minutit), mis on mõeldud õpilastele järelvastamiseks, järeltööde sooritamiseks ja konsultatsiooniks ehk õpiabiks. Õpiabi aegade graafik on kättesaadav kooli koduleheküljel ja infostendil.

Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust, praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegas „puudulik“ või „nõrk“ või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelvastamiseks või järeltöö sooritamiseks kümne tööpäeva jooksul hinde fikseerimisest Stuudiumis. Õpetaja võib põhjendatud kokkuleppel pikendada järelvastamise perioodi õppeperioodi lõpuni.

Kui õpilane on kasutanud järelvastamise või järeltöö sooritamise võimalust, märgitakse järeltöö hinne Stuudiumisse kaldkriipsuga „nõrga“ või „puuduliku“ hinde järele (näiteks 2/4). Kui järelvastamise tulemus jäi samaks või halvenes, märgitakse see samuti kaldkriipsuga olemasoleva hinde taha (näiteks 2/1). Järelvastamise hindele lisatakse kommentaarina järelvastatud töö sooritamise kuupäev. Kokkuvõtval hindamisel arvestatakse õpilase parimat sooritust.

Kui õpilane on töö toimumise ajal puudunud või tunnist vabastatud, kajastub Stuudiumis kokkuvõtva töö hindereal „T“, mis tähistab tegemata tööd. Hinne sisestatakse Stuudiumisse

järelevastamisel. Kommentaari lahtrisse märgitakse kuupäev, millal õpilane töö järele vastas. Mõjuva põhjuseta ülesande täitmata jätmisel kokkulepitud ajaks loetakse oskused ja teadmised antud ainelõigus vastavaks hindele „1“ („nõrk“). Stuudiumis asendatakse hindereal „T“ hinnega „1“.

#### 9.1.8. Tunnijaotusplaan lihtsustatud õppes (sh lisaõpe)

Õppeaine/klass	1	2	3	4	5	6	7	8	9	LÕ*
<b>Kohustuslikud õppeained</b>										
Eesti keel	6	8	8	7	6	5	5	5	5	3
Inglise keel	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2
Matemaatika	4	5	5	5	5	5	4	5	5	3
Loodusõpetus	1	1	2	2	2	4	4	4	4	-
Ajalugu	-	-	-	-	-	1	2	2	1	-
Inimeseõpetus	1	1	1	2	2	2	2	2	1	-
Muusikaõpetus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kunstiõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-
Kehaline kasvatus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Tööõpetus	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-
Tööõpetus (keraamika/kodundus)	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2
Tööõpetus (puutöö/käsitöö/telgede l kudumine)	-	-	-	-	2	2	2	3	5	2
Tööpraktika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
Sotsiaalsed pädevused (psühholoogia, kutsesuunitlus jm)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
<b>Valikained</b>										
Arvutiõpetus	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1
Rütmika	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<b>Nädalakoormus</b>	<b>20</b>	<b>23</b>	<b>25</b>	<b>25</b>	<b>28</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>32</b>	<b>32</b>	<b>30</b>

\*Lisaõpe

Usume, et muusika ja muusikaharidus toetab elulisel ja arusaadaval viisil meie kooli õpilasi kasvamisel osaks oma rahvast (suuline rahvapärand), õppimisse kaasatust (aineomased meetodilised võtted), kõne arengut (hääl tugevus, diktsioon, sõnavara jne) ning matemaatiliste oskuste praktilist kogemist (rütmide loendamine kehapillil, ruumisuhted mängudes, ajaühikud liikumisel, arvu-numbri seos jne).

Muusika on maailma ning ilu keel. Muusika õppimisel-õpetamisel kaasa võetav vaimne väärtuspagas annab õpilasele turvalisuse, mis omakorda suurendab huvi ümbritseva maailma vastu.

Sarnane kontseptsioon seondub tunnijaotusplaanis kooli valikainega – rütmika.

Sellest tulenevalt oleme pidanud oluliseks suurendada muusikaõpetuse osakaalu põhikooli lihtsustatud õppekava lihtsustatud õppe tunnijaotuses (kaks tundi nädalas) läbivalt kogu põhihariduse ning valikaineks on rütmika.

## **9.2. SIHT JA ÕPPEKORRALDUS TOIMETULEKUÕPPES**

---

### **Sihiseade toimetulekuõppes**

1. Toimetulekuõppe põhiülesanne on toetada erituge vajava õpilase arengut ning tema kujunemist Eesti kodanikuks, kes tuleb eluga toime tuttavates tingimustes, teeb võimetekohast praktilist tööd ja on teadlik enda kuulumisest oma rahva ja Eesti kodanike hulka.

2. Toimetulekuõppes lähtutakse põhimõttest, et igaühel peab olema võimalus saada haridust vastavalt oma võimetele. Õppekorralduses ja õppesisu valikul lähtutakse õpilaste arengutasemest õppeainete kaupa, arvestatakse õpilaste potentsiaalseid võimeid ja teisi individuaalseid iseärasusi. Õppimise edukus sõltub õpilase individuaalsest võimekusest ja tema individuaalseid iseärasusi arvestavast õpikeskkonnast.

3. Õppekava taotleb iga õpilase arengu toetamist. Õpetamine toimub iga õpilase arengutaseme ja arenguvõimaluste hindamise alusel kasutades eripedagoogilisi meetodeid. Õppetöö kavandamine toimub kontsentrisuse printsiipi järgides. Õppetööd kavandades arvestatakse nii klassi tervikuna kui ka iga õpilast individuaalselt. Õppeülesanded valitakse õpilase lähimat arenguvalda arvestades, varieeritakse õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega vastavalt laste individuaalsetele iseärasustele.

4. Arendamist vajavad õpilaste psüühilised protsessid (taju, tähelepanu, mälu, mõtlemine), tunde- ja tahtevald, psühhomotoorika, suhtlemine ja hoiakud. Õpetamise ja arendamise eesmärgiks on õpilaste võimalikult iseseisev toimetulek sotsiaalses keskkonnas. Eesmärgid täpsustatakse iga õpilase individuaalses õppekavas.

5. Õppe- ja kasvatustöö toimub võimalikult elulises keskkonnas jõukohases praktilises tegevuses, millega kaasneb suuline kõne ja/või alternatiivsete suhtlusvahendite kasutamine. Õppe- ja kasvatustööga taotletakse, et õpilane omandaks jõukohased praktilised oskused ja vajalikud teadmised igapäevastes olukordades toimetulekuks. Õpilast suunatakse täitma praktilisi ülesandeid koostegEVuses ja eeskujuga järgi, rakendama omandatud oskusi kas näidise, lihtsa suulise korralduse alusel või mälupildile toetudes iseseisvalt. Oluline on kujundada õpilastes huvi võimalikult iseseisvalt tegutseda. Kujundatakse käitumist ning selle võimalikult adekvaatset hindamist, rõhuasetusega positiivsel.

6. Oluline on õpetaja ja õpilase positiivne ühistegevus. Õpilaste aktiveerimine eeldab nende arengule vastavate tegevuste valikut, jõukohast õpitegevust, konkreetset ja arusaadavat eesmärgiseadet, õpilaste tegevuse pidevat stimuleerimist ja edusammudele hinnangu andmist. Õpilane võtab võimetekohaselt osa oma tegevuse kavandamisest ja tulemuse hindamisest. Toimingute omandamine toimub tegevussammude ja osaoskuste kaupa, omandatud osatoimingud ühendatakse toimingute ahelaks.

7. Õpioskuste kujundamist soodustavad õpilasega tegelevate täiskasvanute ühtsed nõudmised ja samaladne abi. Tähtis on koostöö tugispetsialistide, õpetajate, lapsevanemate, jätkuõppe korraldajate, koolipidaja jt kooliväliste spetsialistide ja asutustega.

### **Õppekorraldus toimetulekuõppes**

- Toimetulekuõppes toimub õppetegevus kolmel arengutasemel: I arengutase, II arengutase, III arengutase. Õpilane jõuab järgmisele arengutasemele iga õppeaine erinevates valdkondades vastavalt individuaalsele arengu tempole.
- Toimetulekuõppel olev õpilane liigub igal õppeaastal järgmisesse klassi. Õppetegevuse kavandamisel ja läbiviimisel lähtutakse iga konkreetse õpilase kogemustest, võimetest, oskustest ja teadmistest, mitte klassi numbrist.
- Õpilase arengutasemed iga õppeaine erinevates valdkondades määratakse pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemuste alusel. Hindamisel ja otsuse koostamisel õpilase arengutasemete kohta õppeainete erinevates valdkondades osalevad kõik õpilasega tegelevad spetsialistid.
- Igale toimetulekuõppel õpilasele koostatakse individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK). Individuaalse arengu jälgimise kaardis olev teave õpilase oskuste ja teadmiste taseme kohta põhineb pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemustel.
- Käitumist ja hoolsust toimetulekuõppes ei hinnata, vaid seda kirjeldatakse õpioskuste hulgas. (p 9.2.4.1). Õpilase raskesti mõistetava käitumise korral koostatakse talle käitumise tugikava.
- Nominaalne õppeaeg toimetulekuõppes on üldjuhul 11 aastat.
- Toimetulekuõppe õpilane koostab [loovtöö](#) 8., 9. või 10. kooliaastal.
- Toimetulekuõppe alusel põhikooli lõpetanud on võimalik jätkata õpinguid [lisaõppes](#). Lisaõppe kestus on üks õppeaasta.
- Toimetulekuõppel õpilastele koostatakse igal õppeaastal individuaalne õppekava (IÕK), mille koostamisel lähtutakse individuaalse arengu jälgimise kaardil olevast teabest.

#### Individuaalses õppekavas tuuakse esile

1. Üldised andmed õpilase kohta, sh vältimatu terviseinfo.
2. Õppe läbiviimise eritingimused.
3. Oodatavad õpitulemused õppeainete kaupa.

4. Kooli poolt õpilasele rakendatavad tugimeetmed.
5. Hinnang õpitulemustele.
6. IÕK koostamise ja rakendamisega seotud isikud.

### 9.2.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused arengutasemete kaupa toimetulekuõppes

#### **Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I arengutasemel**

- I arengutasemel on meie õpetuse põhitaotlus õppimiseks vajalike alusoskuste omandamine koostegevuse ja matkimise tasandil:
  1. Erinevaid vahendeid kasutades loome kontakti, osaleme kontaktis ja pikendame kontakti kestust.
  2. Tagame adekvaatse reageerimise situatsiooniga seotud lühikorraldustele.
  3. Suuname õpilasi lülituma praktilisse tegevusse ja ühelt tegevuselt teisele ümber lülituma.
  4. Suunamisel aitame õpilastel hoida korras oma välimust ja õppevahendeid.
  5. Toetame baaslausungite moodustamist ja/või alternatiivsete suhtlusvahendite situatsioonilist kasutamist.
- Rõhutame oma mina teadvustamist: mina kui osaleja praktilises tegevuses ja suunatud esemelises mängus ning kontaktis ja koostegevuses täiskasvanuga.
- Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on taju, mille baasil areneb objektide ja tegevusaktide äratundmine ning kaemuslik-praktiline mõtlemine. Tunnetustegevuse arendamiseks suuname tahtmatut tähelepanu väliste vahenditega.
- Motoorika arendamine. Motoorika areng on tunnetusprotsesside ja tegevuse eelduseks. Arendame passiivsete liigutuste sooritamist, liigutuste sooritamist imiteerimise, näidise ja instruksiooni järgi ning omandatud liigutusstereotüüpide rakendamist eneseteenindamisega seotud tegevustes. Kujundame oskusi koordineerida silma ja käe liigutusi, liigutuste rütmi ja tempo muutmist ning elementaarse vaimse tegevuse reguleerimist liigutuste abil.
- Tajude arendamine. Tajude arendamisel õpetame õpilasi suunatult märkama eri meeltega objekti tunnuseid; eristama esemeid taustast; laiendama tajuvälja; rühmitama objekte ja graafilisi kujutisi ühe kuni kahe tajutava tunnuse alusel; tajuma ruumisuhteid (all, peal, ees, taga, kõrval) ja ajasuhteid (samal ajal, enne, pärast).
- Mälu arendamine. Arendame õpilaste võimet varasemalt tajutud objekte ja tegevusakte ära tunda; toiminguid sooritada eelnevalt tajutud näidise järgi; kujundame seoseid tegevus-objekt-tunnus ja keeletüksus-alternatiivvahendid vahel; suurendame töömälu mahtu (kuni 4 üksust); aktiveerime mälu kujutlusi verbaalsete ja mitteverbaalsete signaalide abil; taastame objektide paigutuse varem tajutu põhjal.

- Mõtlemise arendamine. Kaemuslik-praktilise mõtlemise arendamisel kujundame oskusi täita erinevaid ülesandeid, kasutades tajuväljas olevaid abivahendeid, rühmitada objekte tajutavate tunnuste alusel ja muuta rühmade koostist.
- Kõne arendamine. Omandatavate oskuste hulka kuuluvad kontakti loomine, kontaktis osalemine, kontakti kestuse pikendamine; lühikorralduste kuulamine ja neile reageerimine tajutava situatsiooni toel; kõne baasiks olevate häälikute ja häälikukomplekside (häälikute rida, silbirida, kõnetakt, sõna) kordamine; situatsioonile vastavate sõnade äratundmine ja kasutamine; alternatiivsete suhtlusvahendite kasutamine vajaduse korral.
- Õppetöös rakendame valdavalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutades praktilisi ja mängulisi tegevusi. Õpetaja verbaliseerib õpilaste tegevust.
- Lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuste eeluskuste kujundamine.
- Väärtuskasvatuse seisukohalt hindame tegevusakte põhimõttel õige-vale. Õpitegevust ja käitumisakte motiveerime võimalikult meeldiva õpikeskkonna loomisega. Anname tegevuses osalemisele positiivse hinnangu ja kujundame tegevuse „tahan“-motiivi.
- Iseseisvus. Õpetame õpilasi oma põhivajaduste rahuldamisel abita toime tulema.

### **Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II arengutasemel**

- II arengutasemel on eesmärgiks õpitud baasoskuste harjumuslik rakendamine. Arendamist vajab tegevusega kaasneva suhtlemise ja oma tegevuse elementaarse kommenteerimise oskus. Nende oskuste arendamiseks kasutame järgmisi võtteid: tegevusele ärgitamine, protsessi suunamine, tulemise sõnastamine.
- Keskendumine oma mina teadvustamisele, suhetele mina-meie ja mina-õpilane.
- Juhtivaks tunnetusprotsessiks on taju, mille käigus suureneb mälu kujutluste osakaal vaimses ja praktilises tegevuses. Arendame kaemuslik-kujundilist mõtlemist, lõimides seda kujundiliste elementidega. Tunnetustegevuse arendamiseks suuname tähelepanu eri vahenditega (sh visuaalsed orientiirid), pikendame tähelepanu kestust ja aktiveerime mootorset tegevust.
- Mootorika arendamine. Arendame oskusi sooritada erisuunalisi liigutusi ja liigutuste ahelat instruksiooni järgi, toetudes mälu kujutlusele (vajaduse korral imiteerides). Viime läbi tegevusi, mis koordineerivad eri kehaosade mootorikat ja arendavad peenmootorikat. Verbaliseerime liigutuste sooritamist (pedagoog – õpilane). Asendame sobimatud liigutusstereotüübid.
- Tajude arendamine. Tajude arendamisel kujundame oskusi märkama ja võrdlema tunnuseid ja osi; äratundma sama objekti või graafilist kujutist eri asendis, taustal ja eri meeltega; eristama olulisi/tüüpilisi ja juhuslikke tunnuseid; moodustama tervikut osadest; tajuma osatoimingute järjestust tegevusaktis; tajuma erisuunalisi ruumisuhteid (sh vasakul/paremal) ja ajasuhteid (sündmuste järjestus).

- Mälu arendamine. Arendame mälu, kujundades oskust ära tunda tuttavate objektide graafilisi kujutisi ja toiminguid varieeruvates tingimustes. Õpetame sooritama stereotüüpseid toiminguid tuttavates situatsioonides, aktiveerime kujutlusi verbaalse ja alternatiivse teabe alusel, suurendame töömälu mahtu (kuni 5 üksust) ning õpetame säilitama üksuste/sümbolite järjestust. Verbaliseerime kujutlusi suunatult.
- Mõtlemise arendamine. Kaemuslik-praktilise mõtlemise arendamiseks loime mõtlemisprotsessi kujundilisi elemente. Arendatavad oskused hõlmavad abivahendite otsimist ja kasutamist, ülesannete täitmist variatiivsetes tingimustes, terviku moodustamist osadest, õpiülesannete täitmist praktiliselt ja materialiseeritult ning variatiivset rühmitamist (varieerime objekte, objektide arvu ja rühmitamisalust).
- Kõne arendamine. Laiendame õpilaste baassõnavara, harjutame situatiivset dialoogi ja viisakusväljendite kasutamist, seostame 2–3 lausungi tähendust. Õpetame mõistma kohandatud lühitekstide tähendust (vajaduse korral kaasame visuaalse näitlikkuse) ja looma tekste, mis koosnevad mõnest lausungist (abiga).
- Õppetöös rakendame valdavalt üldõpetuslikku tööviisi, kasutades praktilisi ja mängulisi tegevusi. Õpilased hakkavad oma tegevust elementaarselt kommenteerima, kasutades suunatult kas verbaalseid või alternatiivseid väljendusvahendeid. Õpetame turvalist igapäevaste digivahendite kasutamist.
- Kujundame elementaarsed lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskused.
- Väärtuskasvatuse eesmärkide saavutamiseks hindame õpilaste tegevusakte põhimõttel õige-vale, meeldib-ei meeldi. Õpitegevust ja käitumist motiveerime võimalikult meeldiva õpikeskkonna loomisega, andes positiivse hinnangu tegevuses osalemisele. Vähendame negatiivsete hoiakute mõju ja kujundame „tahan“-motiivi kõrvale positiivse hinnangu abil „peab“-motiivi. Võimaldame valikuid.
- Õpetame õpilasi tuttavas situatsioonis jõukohaste ülesannetega võimalikult iseseisvalt toime tulema, õpitud oskusi suunamisel varieeruvates olukordades kasutama ja suunatult varieeruvates olukordades toime tulema. Toimub lihtsate tööoskuste õpe ja harjutamine.

### **Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III arengutasemel**

- III arengutaseme eesmärgiks on võimalikult iseseisev toimetulek igapäevaelu ja õpitud tegevustega.
- Keskendume mina-meie suhetele seoses kodukoha ja tegevustega.
- Tunnetustegevuses kasvab märgatavalt mälu roll. Kujundame kaemuslik-kujundilist mõtlemist, mis võimaldab ette kujutada tuttavas situatsioonis toimuvaid tegevusi. Tähelepanu hoidmist soodustame harjumustele toetuva tegevusega.

- Motoorika arendamine: Arendame praktiliseks tööks vajalikke liigutusi vastavalt tegevuse spetsiifikale. Kujundame liigustusstereotüüpe sõltuvalt tegevusest ja varieerime neid vastavalt tegevuse tingimustele. Õpetame liigutusi teadlikult järjestama vastavalt osatoimingute ahelale.
- Tajude arendamine: Arendame aja ja ruumi analüütilist tajumist eri meeltega, tuttavate objektide ja sündmuste tajumist mitmele tunnusele ja mälule toetudes; stseenide ja lihtsate stsenaariumite analüütilist tajumist (jälgitav sündmus, pilt, pildiseeria, tekst), toetudes kogemustele.
- Mälu arendamine. Kujundame oskusi ülesandest lähtuvalt ära tunda ja meenutada tuttavate objektide graafilisi kujutisi ning eristada kogemusi ja esitatud teavet. Arendame mälukujutluste konkretiseerimist ja uute seoste loomist täiendava teabe abil. Õppetöös varieerime korduvaid tegevusakte ja sooritame harjutusi juhuslike ja stereotüüpsete assotsiatsioonide pidurdamiseks. Õpetame oskusi säilitada lühikest ja arusaadavat instruksiooni mälus ning arvestada sellega toimingute sooritamisel; kujutlusi verbaliseerida ja graafiliselt kujutada.
- Mõtlemise arendamine. Kaemuslik-praktilisele mõtlemisele lisandub osaliselt kaemuslik-kujundiline mõtlemine, mis võimaldab ülesannete täitmist kujutlustele toetudes. Valime või valmistame vajalikud abivahendid. Õpilased täidavad õppeülesandeid, mis eeldavad tuginemist isiklikele kogemustele ja eri meeltega tajutavatele vahenditele (sh kõnele). Õpetame objektide rühmitamist 2–3 üldistustasandil ja allrühmade moodustamist. Toimub elementaarsete põhjustagajärg seoste teadvustamine praktilises tegevuses.
- Kõne arendamine. Kujundame järgmisi kõneoskusi: baas- ja vähelaiendatud lausungi mõistmine ja kasutamine suhtlemisel; suuliste ja kirjalike kohandatud lühitekstide mõistmine; oma tegevuse ja tajutud sündmuse sõnastamine lühitekstina; täiendava teabe lisamine küsimustele vastates; teatamine täiendava teabe vajadusest ja puudulikkusest mõistmisest; õpitud suhtlemisstrateegiate rakendamine, situatsioonile vastav rollisuhtlemine; kasutatavate väljendite varieerimine, ütluse tähenduse tuletamine situatsioonist lähtuvalt.
- Õppetöös jätkame üldõpetusliku tööviisi rakendamist, kasutades valdavalt praktilisi tegevusi. Suuname õpilasi oma tegevust verbaalselt ja/või alternatiivsete vahenditega kommenteerima. Kasutame õppeprotsessis aktiivselt digivahendeid.
- Kujundame ja kasutame tegevustes elementaarseid lugemis-, kirjutamis-, arvutamise- ja mõõtmisoskusi.
- Väärtuskasvatuse eesmärkide saavutamiseks hindame eri tegevusakte, kasutades hinnanguid õige-vale ja meeldib-ei meeldi. Tegevuse motiivi ja eesmärgi seose teadvustamisel kasutame hinnanguid „tahan/teen“, „peab/on vaja/teen“, „tahan/ei tohi/ei tee“. Kujundame „peab“-motiivi kõrvale „vaja“-motiivi, lähtudes eesmärgist või tulemuse teadvustamisest.
- Õpetame õpilasi võimalikult iseseisvalt toime tulema. Kujundame lihtsaid tööoskusi, sealhulgas:
  1. omandatud toimingute sooritamine osaliselt muutuvates tingimustes;

2. toimingu suunatud planeerimine, teabe otsimine sõltuvalt ülesandest (pilt, plaan, lühitekst);
3. töövahendite ja materjali sobivuse hindamine;
4. kujutluse loomine tulemusest – osatoimingute ning vahendite valik ja järjestamine;
5. suunatud enesekontroll: osatoimingute/operatsioonide järjestus ja tulemused, toimingu tulemus ja selle hindamine.

### 9.2.3. Taotletavad pädevused arengutasemete kaupa toimetulekuõppes

---

#### **I arengutaseme lõpus õpilane:**

- tajub ennast ja kaasinimesi ümbritsevas keskkonnas ning suhtub positiivselt iseendasse ja tuttava inimese poolt algatatud kontakti;
- kasutab meeldetuletamisel tuttavates situatsioonides õpitud käitumisviise ning järgib võimetekohaselt ühiselu reegleid kodus ja koolis;
- orienteerub abiga lähiümbruses, tuleb suunamisel toime põhiliste eneseteenindustoimingutega;
- tegutseb ohuolukorras vastavalt täiskasvanu juhistele;
- annab märku oma põhivajadustest ja tervisega seotud probleemidest;
- osaleb tervislikke eluviise järgivates koostgevustes ja on kehaliselt aktiivne;
- viibib meelsasti looduskeskkonnas;
- võtab vastu ja otsib kontakti tuttava täiskasvanu ja kaaslasega;
- reageerib igapäevastele lühikorraldustele sobivalt ning väljendab suunamisel oma põhivajadusi ja soove õpitud keeleliste ja/või alternatiivsete väljendusvahendite abil;
- suudab igapäevaelus toime tulla ja olukordi mõista, toetudes esemetele või piltidele;
- sooritab koostgevuses praktilisi matemaatilisi tegevusi igapäevaelus toimetulekuks;
- kasutab abiga tuttavaid infotehnoloogilisi vahendeid mängulises tegevuses ning vajaduse korral suunamisel arengutasemele vastavat kommunikatsiooniseadet;
- osaleb suunatud mängus ja mängulises õpitegevuses;
- säilitab mängulises tegevuses lühiajaliselt suunatud tähelepanu ning tegutseb mänguasja või õppevahendiga vastavalt selle funktsioonile.

#### **II arengutaseme lõpus õpilane:**

- teadvustab ennast ja kaasinimesi, märkab inimestevahelisi erinevusi ning suhtub positiivselt iseendasse, oma lähedastesse ja kaaslastesse;
- teab tuttavas olukorras oma õigusi ja kohustusi, oskab valida sobivat õpitud käitumisviisi ning järgib oma võimete kohaselt ühiselu reegleid kodus, koolis ja väljaspool kooli;
- orienteerub tuttavas ümbruses, tuleb toime põhiliste eneseteenindustoimingutega;
- teadvustab enda abivajadust ja küsib suunamisel abi;
- märkab suunamisel ohtlikku olukorda ja hoidub sellest õpitud viisil;

- mõistab suunamisel aktiivse liikumise ja tervisliku eluviisi vajalikkust;
- käitub suunamisel keskkonnateadlikult ja hoiab loodust;
- astub kontakti täiskasvanu ja kaaslasega;
- mõistab talle suunatud kohandatud kõnet ja/või alternatiivseid väljendusvahendeid ning väljendab arusaadavalt oma põhivajadusi ja soove omandatud keeleliste ja/või alternatiivsete väljendusvahendite abil;
- kasutab õpitud pildi- ja/või täissõnameetodil lugemise ning nende abil kirjutamise oskusi igapäevaelus toimetulekuks;
- kasutab suunamisel õpitud praktilisi matemaatilisi oskusi igapäevaelus toimetulekuks;
- kasutab suunamisel õppetegevusest tuttavaid infotehnoloogilisi vahendeid ning vajaduse korral arengutasemele vastavat kommunikatsiooniseadet;
- osaleb mängu- ja õpitegevuses, säilitab õpiülesannete täitmise ajal suunatud tähelepanu;
- tegutseb õppevahendi või tuttava tööriistaga vastavalt selle funktsioonile.

### **III arengutaseme lõpus õpilane:**

- teadvustab ennast ja kaasinimesi ning on teadlik nende erisuste ja eri kultuuride võimalikkusest;
- suhtub positiivselt iseendasse, oma lähedastesse, kaaslastesse ja kodumaasse;
- orienteerub keskkonnas ja igapäevastes toimingutes, küsib vajaduse korral abi ning abistab teisi;
- hoidub teadaolevatest ohtudest ja käitub õigesti ohuolukordades;
- märkab terviseprobleeme ja otsib abi;
- mõistab liikumise mõju tervisele ning järgib võimetekohaselt tervislikke eluviise;
- käitub keskkonnateadlikult ja hoiab loodust;
- mõistab talle suunatud kõnet ja/või alternatiivseid väljendusvahendeid ning väljendab arusaadavalt oma soove ja seisukohti omandatud keeleliste ja/või alternatiivsete väljendusvahendite abil;
- kasutab õpitud lugemis- ja kirjutamisoskusi igapäevaelus toimetulekuks;
- kasutab õpitud praktilisi matemaatilisi oskusi igapäevaelus toimetulekuks;
- suudab oma võimete kohaselt infotehnoloogilises keskkonnas toime tulla, kasutab infotehnoloogiavahendeid eesmärgipäraselt ja võimalikult ohutult;
- mõistab töö vajalikkust, suudab tööaja jooksul töödistsipliinile alluda, teeb jõukohast tööd ning on valmis jätkuõppeks.

#### **9.2.4. Hindamise korraldus toimetulekuõppes**

---

Õpitulemuste hindamine toimetulekuõppes toimub õpilase individuaalses õppekavas püstitatud eesmärkide põhjal.

### Hindamise eesmärk on:

1. toetada õpilase võimetekohast arengut;
2. motiveerida õpilasi õpiülesandeid sooritama;
3. aidata õpilastel märgata oma töö tulemuse vastavust näidisele või etalonile, st kujundada elementaarset enesekontrollioskust;
4. suunata õpilasel võimalikult adekvaatse enesehinnangu kujunemist;
5. suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja potentsiaalse arengu toetamisel;
6. anda õpilasele, õpetajale, kooli juhtkonnale ja lapsevanemale (eestkostjale, hooldajale) teavet õpilase arengu dünaamika kohta.

### **Hindamise alused ja põhimõtted**

- Õppetegevustes osalemist ja õpieesmärkide saavutamise taset hinnatakse sõnaliste hinnangutega, mis tuginevad kujundavale hindamisele õppeprotsessi käigus.
- Hindamine tugineb individuaalse õppekava õpitulemustele ning toimub pidevalt (minimaalselt kolm korda õppeperioodis) kogu õppeperioodi vältel.
- Õpilasele antakse tunnitegevuste käigus suulist või kirjalikku positiivset tagasisidet, mis keskendub jõukohasele osalemisele ja töö tulemusele.
- Õpetaja teeb õpilase arengu kohta jooksvalt märkmeid (IÕK, IAJK). Vajaduse korral korrigeeritakse märkmete alusel individuaalset õppekava.

### Kujundav hindamine

- Toimub igapäevase õppetöö käigus.
- Õpilane saab õpetajalt (või tugispetsialistilt) suulist või kirjalikku tagasisidet vahetult pärast toimingut või tegevust.
- Tagasiside on konkreetne, positiivne ja seotud õpilase võimetekohase osalemise ja sooritusega.
- Kujundava hindamise eesmärk on toetada õpilase arengut, suunata edasist õppimist ning kujundada enesehinnangut.
- Kujundavat hindamist Stuudiumisse ei kanta, kuid see on oluline osa õpetaja igapäevasest tagasisidest ja aluseks jooksvatele ning kokkuvõtivatele hinnangutele.

### Jooksvad sõnalised kirjalikud hinnangud

- Õpilase oskustele ja teadmistele antakse sõnalisi kirjeldavaid hinnanguid kogu õppeperioodi vältel Stuudiumi vahendusel.
- Õpilase arengut hinnatakse hinnangutega:
  - „tuleb hästi toime“ (THT),
  - „tuleb toime“ (TT),
  - „tuleb toime sõnalise abiga“ (TTS),

- „tuleb toime näidise või eeskuju järgi“ (TTE),
- „tuleb toime koostegevuses“ (TTK),
- „ei tule toime“ (ET).

Hinnanguid „tuleb hästi toime“ (THT), „tuleb toime“ (TT), „tuleb toime sõnalise abiga“ (TTS), „tuleb toime näidise või eeskuju järgi“ (TTE) ja „tuleb toime koostegevuses“ (TTK) täpsustatakse alati sõnalise kirjeldusega, milles selgitatakse, millega õpilane toime tuleb.

Hinnang „ei tule toime“ viitab vajadusele muuta individuaalset õppekava ning seda ei kasutata kokkuvõtval hindamisel.

#### Kokkuvõtvad sõnalised kirjalikud hinnangud

- Jooksvad sõnalised hinnangud on aluseks kokkuvõtvate hinnangute sõnastamisel.
- Iga õppeperioodi lõpus lisatakse kokkuvõtvale hinnangule kirjeldav sõnaline tagasiside.
- Õppeaasta lõpus antav hinnang sisaldab ülevaadet õpilase arengust individuaalse õppekava eesmärkide saavutamisest.
- Kokkuvõtvad hinnangud on aluseks individuaalse arengu jälgimise kaardi (IAJK) täitmisel.
- Individuaalse õppekava (IÕK) koostamisel ja korrigeerimisel lähtutakse IAJK-il olevast teabest.

#### 9.2.4.1. Käitumise ja hoolsuse kujundamine toimetulekuõppes

Toimetulekuõppes ei anta käitumise ja hoolsuse kohta eraldi hinnet, kuid nende kujundamist peetakse oluliseks osaks õpilase arengust ning need on lõimitud igapäevase õppetööga. Õpetajad jälgivad ja toetavad nende arengut pidevalt kujundava hindamise kaudu – positiivse suulise ja/või kirjaliku tagasiside abil.

Käitumise ja hoolsuse kirjeldamine keskendub õpilase individuaalse arengu toetamisele ning hõlmab eelkõige:

- reeglite ja kokkulepete järgimist,
- oskust alustada ja lõpetada tegevust,
- tähelepanu hoidmist ja tööle pühendumist,
- suhtlemis- ja koostööoskuste kujunemist täiskasvanute ja kaaslastega,
- enesekontrolli ja eneseväljenduse arengut.

Olulised tähelepanekud käitumise ja hoolsuse kohta dokumenteeritakse vajadusel õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardis (IAJK) ning neid võetakse arvesse IÕK eesmärkide seadmisel ja hindamisel. See aitab suunata õpilase arengu toetamiseks rakendatavaid meetmeid ning kujundada õpitulemusi, mis arvestavad tema individuaalseid vajadusi ja potentsiaali.

#### 9.2.5. Tunnijaotusplaani toimetulekuõppes (sh lisaõpe)

Õppeaine	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	LÕ*
Elu- ja toimetulekuõpe	4	5	5	5	7	7	7	7	7	7	7	8
Eesti keel	4	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	-
Matemaatika	2	3	4	4	5	5	5	5	5	5	5	-
Kunst ja käeline tegevus	5	5	5	5	5	2	2	2	2	2	2	2
Muusikaõpetus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Tööõpe	-	-	-	-	-	5	5	5	5	5	5	13
Kehaline kasvatus	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Rütmika	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Valikõppeained**	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2
<b>Nädalakoormus</b>	<b>20</b>	<b>23</b>	<b>25</b>	<b>25</b>	<b>28</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>32</b>	<b>32</b>	<b>32</b>	<b>32</b>	<b>30</b>

\*Lisaõpe

\*\*Õpilase digipädevuse toetamiseks on toimetulekuõppe valikaineiks arvutiõpetus.

### 9.2.6. Järgmise klassi üleviimine ja põhikooli lõpetamine toimetulekuõppes

Toimetulekuõppes on õpilaste nominaalseks õppeajaks põhikoolis üldjuhul 11 õppeaastat. Õpilane liigub igal õppeaastal järgmisesse klassi.

Toimetulekuõppes väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kes on läbinud temale koostatud individuaalse õppekava.

Toimetulekuõppe alusel põhikooli lõpetanutele, kes on saanud põhikooli lõputunnistuse samal aastal ega ole valmis õpinguid jätkama, tööturule suunduma või ei pääsenud soovitud õppeasutusse, on võimalik jätkata lisaõppes.

Lisaõppe kestus on üks õppeaasta.

Loovtöö koostamine ei ole toimetulekuõppe õpilaste puhul põhikooli lõpetamise tingimuseks.

### 9.3. SIHT JA ÕPPEKORRALDUS HOOLDUSÕPPES

---

#### Sihiseade hooldusõppes

1. Õppe ja kasvatuse üldeesmärk on intellektipuudega õpilase isiksuse terviklik areng ja kujunemine Eesti kodanikuks, kes vastavalt oma eale ja võimetele osaleb ühiskonnaelus, tuleb võimalikult iseseisvalt toime eakohases igapäevaelus ja osaleb jõukohases töötegevuses.

2. Hooldusõppe põhiülesanne on toetada erituge vajava õpilase arengut, kujundada oskusi, vilumusi ja ühiskonnas aktsepteeritavaid käitumisharjumusi, mis on vajalikud igapäevaseks toimetulekuks erinevates inimrühmades ja kogukondades ning tööelus. Koolis luuakse õpilase arengut toetav keskkond, et saavutada õpilase isiksuse arengus parim võimalik ja sotsiaalselt tunnustatav tulemus.

#### Õppekorraldus hooldusõppes

- Hooldusõppes toimub õppetegevus kolmel arengutasemel: I arengutase, II arengutase, III arengutase. Õpilane jõuab järgmisele arengutasemele iga õppeaine erinevates valdkondades vastavalt individuaalsele arengutempole.
- Õpilane liigub igal õppeaastal järgmisesse klassi, kuid õppesisu ja taotletavad pädevused valitakse vastavalt õpilase individuaalsele arengutasemele. Kogu õpe võib toimuda üleminekuga ühelt arengutasemelt teisele või ainult ühe arengutaseme piires.
- Õppetöö, mis hõlmab viit omavahel lõimitud tegevusvaldkonda (kognitiivsed oskused, kommunikatiivsed oskused, sotsiaalsed oskused, motoorsed oskused ja igapäevased oskused), toimub üldõppe põhimõttel.
- Igale hooldusõppel olevale õpilasele koostatakse individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK). Individuaalse arengu jälgimise kaardis olev teave õpilase oskuste ja teadmiste taseme kohta põhineb pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemustel.
- Käitumist ja hoolsust hooldusõppe tasemel ei hinnata, vaid seda kirjeldatakse õpioskuste hulgas. Õpilase raskesti mõistetava käitumise korral koostatakse talle käitumise tugikava.
- Nominaalne õppeaeg hooldusõppes on üldjuhul 11 aastat.
- Hooldusõppekava alusel põhikooli lõpetanud on võimalik jätkata õpinguid [lisaõppes](#). Lisaõppe kestus on üks õppeaasta.
- Hooldusõppe õpilastele koostatakse igal õppeaastal individuaalne õppekava (IÕK), mille koostamisel lähtutakse individuaalse arengu jälgimise kaardil olevast teabest.

#### Individuaalses õppekavas tuuakse esile:

1. Üldised andmed õpilase kohta, sh vältimatu terviseinfo.
2. Õppe läbiviimise eritingimused, sh spetsiifiliste õppemeetodite ja -vahendite kasutamine.
3. Oodatavad õpitulemused tegevusvaldkondade kaupa.
4. Kooli poolt õpilasele rakendatavad tugimeetmed.

5. Hinnang õpitulemustele.
6. IÕK koostamise ja rakendamise seotud isikud.

### 9.3.1. Õppe ja kasvatus rōhuasetused arengutasemete kaupa hooldusōppes

---

#### **Õppe ja kasvatus rōhuasetused I arengutasemel**

- I arengutasemel kujundame elementaarset kehatunnetust baasstimulatsiooni, fūsilise kontakti, erinevate asendite, koostegevuses jāsēmete liigutuste sooritamise ja rŭtmika kaudu. Őhutame õpilast liikumisele, sealhulgas roomamisele ja asendi muutmisele.
- Loomeme emotsionaalset kontakti tšiskasvanuga, soodustame positiivset reageerimist kontaktile, pilkkontakti lŭhiajalist hoidmist ning reageerimist hššlele, ŷestile, sōnale, puudutusele ja tuttavale ũhistegevusele. Kutsume esile positiivseid elamusi minimaalsete edusammude eest. Tšiskasvanu on vahendajaks õpilase suhtlemisel esemelise maailmaga.
- Aitame õpilastel orienteeruda lšhiŭmbruses aistingute tasandil, tōtame erinevate meeltega ja loome nende vahel seoseid, mis loovad aluse terviktaju kujunemiseks. Suuname tšhelepanu ũksikute tunnuste mšrkamisele.
- Mšrkame ja julgustame õpilase enesevšljendust ja kontaktipŭudlust. Reageerime ja vastame õpilase hššlitsustele ja tegevustele.
- Kaasame õpilase eneseteenindusse. Őpilane aitab kaasa riitumisel ja hŭgieenitoimingutel. Juhendame sōõmis- ja toitmisitoimingute (nšrimine, neelamine, ōige asend) sooritamist, vōimalusel logopeedi juhiste jšrgi.

#### **Õppe ja kasvatus rōhuasetused II arengutasemel**

- II arengutasemel kujundame oskusi keha ja liigutuste tunnetamiseks (kehaosadele osutamine, esmane matkimine), harjutame jōukohaseid liikumisviise ning õpime abivahendite kasutamist (kšimisraam, ratastool). Tegeleme esemelise tegevusega (haaramine, vōtmine, andmine, asetamine, kopsimine).
- Toetame positiivseid emotsioone ja kšitumisviise ning pŭuame pšrssida negatiivseid (soovide rahuldamise lŭhiajaline edasilŭkkamine). Keskendume tšhelepanu hoidmisele ũhisel tegevusel ning tšhelepanu jagamisele suhtluspartneri ja objekti vahel. Soodustame eakaaslaste mšrkamist, aktsepteerimist ja osalemist ũhistes tegevustes.
- Suuname õpilasi objekti tunnuste tajumisele eri meeltega (inimesed, esemed, õppevahendid, ruumid). Toetame tuttavate objektide šratundmist ja kogemuspōhiste seoste tekkimist. Harjutame tegevuste osaoskusi ja õpime kasutama tegevusvahendeid (lusikas, kšterštik).
- Suuname õpilasi aktiivsele suhtlemisele, sealhulgas kontaktisoovi všljendamisele (puudutamine, hššlitsus), oma vajadustest teatamisele ja juhendajale vastamisele (osutamine). Arendame adekvaatset reageerimist juhendaja intonatsioonile, signaalsōnale, ŷestile vōi alternatiivse suhtlusvahendiga toetatud lihtsale korraldusele tuttavas situatsioonis.

- Harjutame riietumise, söömise ja hügieenitoiminguid osatoimingute kaupa.

### **Õppe ja kasvatus e rõhuasetused III arengutasemel**

- III arengutasemel mitmekesistame liigutusmustreid, täpsustame käelise tegevuse koordineatsiooni ja harjutame liigutuste matkimist.
- Pikendame õpilaste tähelepanu ja töövõime kestust, õpetame märkama olusituatsioone ning neid tuttavates olutsioonides vältima. Suuname õpilasi valima sotsiaalselt sobivaid käitumisviise ühistegevuses ning kujundame elementaarseid mänguuskusi.
- Arendame sihipärast esemelist tegevust, sealhulgas rühmitamist ja sobitamist, ning sooritame harjumustele toetuvaid tegevusahelaid koostegevuses või iseseisvalt.
- Kujundame elementaarseid suhtlemisuskusi, sealhulgas igapäevastele repliikidele vastamist ja soovide väljendamist, kasutades verbaalseid või alternatiivseid vahendeid.
- Toetame õpilasi nende võimetest lähtuvalt iseseisva riietumise, söömise ja hügieenitoimingute sooritamisel, ühendades osatoimingud tegevusahelaks.

### **9.3.2. Õppe ja kasvatus e taotletavad pädevused eri arengutasemetel hooldusõppes**

---

#### **I arengutaseme lõpus õpilane:**

- reageerib positiivselt füüsilisele kontaktile ja liikumisele;
- reageerib positiivselt tuttava täiskasvanu kontaktipüüdlusele;
- suhtleb esemelise maailmaga täiskasvanu vahendusel;
- tunneb rõõmu tuttavatest tegevustest;
- reageerib erinevatele aistingutele, on kujunenud välja eelistus või vastumeelsus mõne aistingu suhtes;
- nõustub hügieeni-, riietumis- ja söömistoimingutega;
- suudab osaleda kooli ühisüritustel (aktus, kontsert).

#### **II arengutaseme lõpus õpilane:**

- kasutab koostegevuses erinevaid tegevusvahendeid;
- orienteerub ja liigub koolikeskkonnas suunamisel iseseisvalt või abivahendiga;
- tunneb end hästi kooli päeva- ja nädalarütmis;
- sooritab iseseisvalt mõnda igapäevaoskuste osatoimingut;
- väljendab ennast füüsilise kontakti võtmisega, lalinsõnadega, esemetega.

#### **III arengutaseme lõpus õpilane:**

- oskab kasutada tuttavaid esemeid sihipäraseks tegevuseks;
- oskab kasutada õpitud alternatiivseid suhtlemisvahendeid;
- astub mõnel kooli ühisüritusel üles võimetekohase etteastega koos kaaslastega;

- oskab vältida igapäevaseid ohtlikke olukordi;
- sooritab igapäevategevuste etappe võimalikult iseseisvalt või vähese abiga.

### 9.3.3. Hindamise korraldus hooldusõppes

---

Õpitulemuste hindamine hooldusõppes toimub õpilase individuaalses õppekavas püstitatud eesmärkide põhjal.

#### Hindamise eesmärk on:

1. toetada õpilase võimetekohast arengut;
2. motiveerida õpilast osalema õpitegevuses ja sooritama jõukohaseid ülesandeid;
3. anda tagasisidet tegevuse tulemuslikkuse ja edusammude kohta;
4. kujundada õpilasel võimalikult adekvaatset enesehinnangut;
5. suunata õpetaja ja tugispetsialistide tegevust õpilase arengu toetamisel;
6. informeerida lapsevanemat (eestkostjat/hooldajat) ja koolimeeskonda õpilase arengu dünaamika kohta.

#### **Hindamise alused ja põhimõtted**

- Õppetegevustes osalemist ja õpieesmärkide saavutamise taset hinnatakse sõnaliste hinnangutega, mis tuginevad kujundavale hindamisele õppeprotsessi käigus.
- Hindamine tugineb individuaalse õppekava õpitulemustele ning toimub pidevalt kogu õppeperioodi vältel.
- Toimingu sooritamisele järgneb emotsionaalne hinnang, mis aitab õpilasel kogeda positiivset tagasisidet ja tõstab motivatsiooni.
- Õpetajad teevad koostöös tugispetsialistidega õpilase arengu kohta jooksvalt märkmeid (IÕK, IAJK). Vajaduse korral korrigeeritakse individuaalse õppekava eesmärke ja ülesandeid.

#### Kujundav hindamine

- Toimub igapäevase õppetöö käigus.
- Õpilane saab õpetajalt (või tugispetsialistilt) suulist või kirjalikku tagasisidet vahetult pärast toimingut või tegevust.
- Tagasiside on konkreetne, positiivne ja seotud õpilase võimetekohase osalemise ja sooritusega.
- Kujundava hindamise eesmärk on toetada õpilase arengut, suunata edasist õppimist ning kujundada enesehinnangut.
- Kujundavat hindamist Stuudiumisse ei kanta, kuid see on oluline osa õpetaja igapäevasest tagasisidest ja aluseks jooksvatele ning kokkuvõtvatele hinnangutele.

#### Jooksvad sõnalised kirjalikud hinnangud

- Õpilase oskustele ja teadmistele antakse sõnalisi kirjeldavaid hinnanguid kogu õppeperioodi vältel Stuudiumi vahendusel.
- Jooksev hindamine toimub vähemalt üks kord kuus igas tegevusvaldkonnas.
- Õpilase arengut hinnatakse hinnangutega:
  - „tuleb hästi toime“ (THT),
  - „tuleb toime“ (TT),
  - „tuleb toime sõnalise abiga“ (TTS),
  - „tuleb toime näidise või eeskuju järgi“ (TTE),
  - „tuleb toime koostegevuses“ (TTK),
  - „tuleb toime füüsilise abiga“ (TTF),
  - „ei tule toime“ (ET).

Hinnanguid „tuleb hästi toime“ (THT), „tuleb toime“ (TT), „tuleb toime sõnalise abiga“ (TTS), „tuleb toime näidise või eeskuju järgi“ (TTE), „tuleb toime koostegevuses“ (TTK) ja „tuleb toime füüsilise abiga“ (TTF) täpsustatakse alati sõnalise kirjeldusega, milles selgitatakse, millega õpilane toime tuleb.

Hinnang „ei tule toime“ viitab vajadusele muuta individuaalset õppekava ning seda ei kasutata kokkuvõtval hindamisel.

#### Kokkuvõtvad sõnalised kirjalikud hinnangud

- Jooksvad sõnalised hinnangud on aluseks kokkuvõtvate hinnangute sõnastamisel.
- Iga õppeperioodi lõpus lisatakse kokkuvõtvale hinnangule kirjeldav sõnaline tagasiside.
- Õppeaasta lõpus antav hinnang sisaldab ülevaadet õpilase arengust individuaalse õppekava eesmärkide saavutamisest.
- Kokkuvõtvad hinnangud on aluseks individuaalse arengu jälgimise kaardi (IAJK) täitmisel.
- Individuaalse õppekava (IÕK) koostamisel ja korrigeerimisel lähtutakse IAJK-il olevast teabest.

#### 9.3.3.1. Käitumise ja hoolsuse kujundamine hooldusõppes

Hooldusõppes ei anta käitumise ja hoolsuse kohta eraldi hinnet, kuid nende kujundamist peetakse oluliseks osaks õpilase arengust ning need on lõimitud igapäevasesse õppetöösse ja tegevusvaldkondadesse. Käitumise ja hoolsuse arendamine on tihedalt seotud õpilase sotsiaalsete ja eneseteeninduslike oskuste kujunemisega.

Õpetajad jälgivad ja toetavad nende arengut pidevalt kujundava hindamise kaudu – positiivse suulise ja/või kirjaliku tagasiside abil. Käitumise ja hoolsuse kirjeldamine keskendub eelkõige:

- reeglite ja kokkulepete järgimisele,
- oskusele alustada ja lõpetada tegevust,

- ühistegevuses osalemisele ja koostööle,
- võimele keskenduda ja tulla toime pingeseisunditega,
- eneseregulatsiooni ja eneseväljenduse arengule.

Olulised tähelepanekud dokumenteeritakse vajadusel õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardis (IAJK) ning neid võetakse arvesse individuaalse õppekava (IÕK) eesmärkide seadmisel ja hindamisel. See aitab suunata õpilase arengu toetamiseks rakendatavaid meetmeid ning kujundada sobivaid õpitulemusi.

#### 9.3.4. Tunnijaotusplaan hooldusõppes

---

Tegevusvaldkond	Õppetundide arv nädalas*
Motoorsed oskused	20
Sotsiaalsed oskused	
Kommunikatiivsed oskused	
Igapäevaoskused	
Kognitiivsed oskused	
<b>Nädalakoormus kokku</b>	<b>20 tundi</b>

\*Tundide arv valdkonniti jaguneb vastavalt õpilase arengu vajadustele. Tundide jaotus kajastub õpilase individuaalses õppekavas.

#### 9.3.5. Järgmise klassi üleviimine ja põhikooli lõpetamine hooldusõppes

---

Hooldusõppes on õpilaste nominaalseks õppeajaks põhikoolis üldjuhul 11 õppeaastat, õpilane liigub igal õppeaastal järgmisesse klassi.

Hooldusõppes väljastatakse õppenõukogu otsuse alusel põhikooli lõputunnistus õpilasele, kes on läbinud temale koostatud individuaalse õppekava.

Hooldusõppe alusel põhikooli lõpetanutele, kes on saanud põhikooli lõputunnistuse samal aastal ning ei ole valmis õpinguid jätkama või tööturule suunduma või ei pääsenud soovitud õppeasutusse, on võimalik jätkata lisaõppes.

Lisaõppe kestus on üks õppeaasta.

#### 9.4. Lihtsustatud, toimetuleku- ja hooldusõppe taseme lisaõpe

---

Vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse võib põhikoolis pakkuda lisaõpet lihtsustatud, toimetuleku- ja hooldusõppe järgi põhikooli lõpetanutele ühel õppeaastal, võimaldades juhendatud õpet 1050\* tunni ulatuses.

1. Lisaõppesse võetakse õpilasi, kes on saanud põhikooli lõputunnistuse samal aastal ja kes ei ole valmis õpinguid jätkama või tööturule suunduma või kes ei pääsenud soovitud õppeasutusse.
2. Juhendatud õpe koosneb üldhariduslikust õppest, kutsealasest ettevalmistusest ning sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamisest.
3. Iga õpilase jaoks koostatakse üleminekuplaan, milles määratakse tema konkreetne õppesisu ja tunniplaan. Üleminekuplaani koostamisel arvestatakse õpilase teadmisi ja oskusi, samuti õpilase ja vanema soove tulevase elu- ja haridustee kujundamisel ning kooli võimalusi. Üleminekuplaan valmib koostöös lapsevanemaga.
4. Lisaõppesse vastuvõtu otsustab õppenõukogu lapsevanema avalduse ning klassi- ja aineõpetajate ühiste põhjendatud ettepanekute alusel.
5. Hindamise alus ühtib Porkuni Kooli lihtsustatud, toimetuleku- ja hooldusõppe hindamise korraldusega. Lisaõppe tunnistus on vormiliselt sarnane klassitunnistusega (Studiumi väljatrükk ja õpitlemusi kirjeldav tunnistuse vaheleht).

\*Õpilasel, kes vajab pidevat sotsiaalset tuge ning jätkab tegutsemist päevakeskuses või tugi- ja kaitstud töö keskuses võib lisaõppe mahtu vähendada 20 tunnini nädalas.

### Lisaõppe õppesisu jaotus

Üldnimetus	Võimalik sisu
Praktilised ained	Majandusõpe, kodundus, puutöö, taimekasvatus, käsitöö, tööpraktika (ettevõttes, ametikoolis), puhastuspraktika, hoolduspraktika, telgedel kudumine, keraamika, kohvikupraktika, poes käimine vms.
Üldõpetuslikud ained	Eluõpetus (tervise- ja perekonnaõpetuse alused, ühiskonnaõpetuse alused, psühholoogia, kutsesuunitlus jm), muusikaõpetus, rütmika, kehaline kasvatus, arvutiõpetus, eesti keel, matemaatika, kunst- ja käeline tegevus.

Üldõpetuslikud ained toetavad lisaõppe õpilase õppimisoskuste edasist arengut ja/või nende jätkuvat kasutamist igapäevategevustes. Praktilised ained võivad olla õppeaasta sees perioodipõhise jaotusega; sel juhul on õpilase tunniplaanis märgitud nimetus „tsükliõpe“.

Praktiliste õppeainete nimetus ja üldine õppesisu lisaõppes on:

- **Koristuspraktika:** ohutusnõuded; koristusvahendid ja nende otstarve, kodukeemia, koristamise töövõtted.

- **Eluõpetus (hoolduspraktika):** laste abistamine (voodite tegemine, riietumine, söömine, koristamine, koos mängimine, koos jalutamine).
- **Eluõpetus (hommikusöögi valmistamine):** ohutusnõuded köögitarvikute kasutamisel; koguste arvestamine grupile; toiduainete mõõtmine grupile; toidu valmistamine; laua katmine; koristamine; suhtlemine grupis.
- **Käsitöö:** ohutusnõuded; mõõtmise alused; õmblustarvikud; õmblusmasin; triikimine; heegeldamise/kudumise alused.
- **Puutöö:** ohutustehnika; mõõtmised; tislari töövõtted; tööriistade käsitlemine.
- **Kodundus:** ohutusnõuded; kulinaaria ja kondiitritöö alused; toiduainete tundmine; köögiseadmed; korrastus- ja puhastustööd.
- **Tööpraktika:** ohutusnõuded; mööbli pisiremont juhendamisel (toolid jms); jalgrataste hooldamine; õue- ja siseala korrastustööd; tutvumine ettevõttes/ametikoolis valitseva korrapärasuse, tööjaotuse, ülesannete, sotsiaalse keskkonna ja töörežiimiga.
- **Taimikasvatus:** ohutusnõuded; aiatööriistade tundmine ja kasutamine; aias kasvavad taimed; mulla harimine; taimede hooldamine; toataimede hooldamine.
- **Telgedel kudumine:** ohutusnõuded; kudumise põhimõtted; telgede rakendamine; labane kude; erinevad esemed.
- **Majandusõpe:** õpilasfirma loomise põhidokumendid (põhikiri, töövõtuavaldus, protokoll, aktsiad, allkirja kirjutamine); raha ringlemine (aktsiate müük, raha kassasse, poes toiduainete ostmine, toiduhinna arvutamine, toidu müümine, raha kassasse); palgalehe koostamine; tellimislehtede lugemine ja täitmine.
- **Poes käimine:** toidunimekirja koostamine retsepti järgi; tuttavas poes (toiduainete valdkondade kaupa: piima- ja lihatooted, maiustused) toiduaine leidmine; toidu säilivuse ja kvaliteedi jälgimine; toiduhinna jälgimine (samatoote soodsam leidmine); abi küsimine klienditeenindajalt; kliendikaardi kasutamine; kassas rahaga maksmine; toidukauba kotti pakkimine.
- **Keraamika:** ohutustehnika; töövahenditega tutvumine; savi voolimise võtted (kätega voolimine, ussitehnika, pallitehnika, rullimine, vormi kasutamine); erinevate elementide liitmine; esemete viimistlemine; tööprotsessist aru saamine (valmistamine, kuivamine, eelpõletamine, värvimine, põletamine).
- **Kohvikupraktika:** tellimislehtede järgi klientide soovide täitmine; viisakas klienditeenindamine (palun, tänan, „teie“-vormi kasutamine); raha vastuvõtmine ja arve esitamine; rutiinse töö harjutamine (koristamine, nõude pesemine, kohvi keetmine).

## 10. Loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord lihtsustatud- ja toimetulekuõppes

---

Loovtöö on juhendatud õppeprotsess, mille käigus rakendab õpilane iseseisva töö oskusi ja omandatud teadmisi vastavalt oma võimetele. Loovtöö eesmärk on arendada loovust ning kinnistada ja täiendada koolis õpitut.

Loovtöö koostamine ei ole lihtsustatud õppe ja toimetulekuõppe õpilaste puhul põhikooli lõpetamise tingimuseks.

Juhul kui õpilane loovtöö koostab, kantakse loovtöö teema põhikooli lõputunnistuse hinnetelehele.

Loovtööde kirjalikud osad säilitatakse kooli serveris ja/või kooli raamatukogus vähemalt 5 aastat, et tagada nende kättesaadavus tulevaseks kasutamiseks ja inspiratsiooniks.

## 10.1. Loovtöö eesmärgid ja sihtgrupp

Loovtöö eesmärk on:

- pakkuda õpilasele tema võimetest ja huvidest lähtuvat eneseteostuse võimalust;
- toetada õpilase loomingulist algatusvõimet;
- arendada ja kinnistada kirjaliku töö vormistamise oskust, kohandades nõudeid ja väljundeid vastavalt õpilase tasemele;
- arendada õpilase eneseväljendus- ja esinemisoskust;
- aidata õpilasel paremini tundma õppida oma võimeid.

### Sihtgrupp

- Lihtsustatud õppe õpilased\* teevad loovtöö 8. klassis.
- Toimetulekuõppe õpilased\* teevad loovtöö 9., 10. või 11. kooliaastal, lähtudes individuaalsest õppekavast.
- Hooldusõppe õpilased loovtööd ei tee.

\*Kui kooli õppenõukogu otsustab, et õpilane ei ole võimeline loovtööd koostama, asendatakse see tema individuaalses õppekavas mõne muu jõukohase õppeülesandega, mis taotleb üldjoontes samu õpieesmärke.

## 10.2. Teema, vorm ja juhendamine

### Teemade valik

- Loovtöö teemad lähtuvad õpilaste huvidest ja võimekusest ning põhinevad juhendaja soovitusel.
- Lõpliku teema valib õpilane koostöös juhendajaga.

### Teemade kinnitamine

- Teemad kinnitab klassijuhataja individuaalsesse õppekavasse ja/või õpetaja töökavasse novembri lõpuks.

### Loovtöö vormid

- Praktiline töö – omaloominguline ese, kunstiprojekt, käsitöö jne.
- Ühe sündmuse või tegevuse planeerimine ja läbiviimine.
- Lühiaurimus või kogemuspõhine projekt.
- Esinemine – laul, luuletus, etendus või muu loominguline tegevus.
- Muu tegevus – õpilasfirma, projektid, kooli esindusorganisatsioonid, spordivõistlused jms.

#### Juhendaja

- Juhendajaks on kooli töötaja.
- Loovtööde tegemist koordineerib klassijuhataja, kelle ülesanne on jälgida tööde üldist protsessi, toetada õpilasi ja juhendajaid ning tagada ajakava järgimine. Vajadusel võib klassijuhataja täita ka juhendaja rolli.
- Juhendaja ülesanded:
  - aitab õpilasel tegevusplaani koostada;
  - suunab info leidmisel;
  - nõustab õpilast praktilise osa koostamisel, tulemuste analüüsimisel, esitluse ettevalmistamisel ja esinemisoscuse arendamisel.

Loovtööd võib teha individuaalselt või grupis.

### 10.3. Loovtöö koostamise etapid

---

#### 1. Teema valik ja kinnitamine

- Klassijuhataja tutvustab õpilastele loovtöö protsessi ja võimalikke teemasid hiljemalt 1. novembriks.
- Õpilane valib teema koostöös juhendajaga hiljemalt novembrikuu lõpuks.

#### 2. Töö planeerimine

- Õpilane koostab juhendaja kaasabil lihtsa tegevuskava, mis sisaldab töö olulisi etappe ja ajakava.

#### 3. Töö koostamine

- Praktiline osa – ese, loominguline töö, esinemine vms.
- Kirjalik osa – vastavalt õpilase võimetele, näiteks lühike eneseanalüüs ja kokkuvõte.
- Loovtöö koostamise käik dokumenteeritakse õpilasele jõukohasel viisil.

#### 4. Kaitsmine

- Loovtööde kaitsmine toimub avatud ja toetavas keskkonnas, kus õpilane saab esitada oma töö tulemused vastavalt oma võimetele.
- Töö esitlemisel võib kasutada visuaalseid abivahendeid, nagu plakatid, joonistused, fotod, füüsilised objektid või lihtne PowerPoint-esitus.
- Kaitsmisel osaleb komisjon, kuhu kuuluvad direktor, õppejuht ja vähemalt üks aineõpetaja. Komisjoni moodustab kooli juhtkond loovtööde kaitsmise ajaks.

- Kuulajateks on järgmise õppeaasta loovtöö tegijad, loovtöö kaitsjad ning juhendaja.
- Kui õpilane ei saa mõjuval põhjusel loovtööd kaitsta, määratakse talle uus kaitsmise aeg.

#### 5. Hindamine

- Loovtööd hinnatakse mitmeeristavalt („arvestatud“ / „mittearvestatud“).
- Hindamisel võetakse arvesse:
  - teema ja tegevuse vastavust õpilase võimetele;
  - tööprotsessi ja juhendajaga tehtud koostööd;
  - lõpptulemust (praktiline osa ja esitus);
  - eneseväljendusoskust ja esinemisel tehtud pingutust.
- Grupitöö puhul hinnatakse iga õpilase individuaalset panust vastavalt tema osalusele ja panusele.

#### 10.4. Võimalikud kohandused

---

- Vajadusel vähendatakse kirjaliku osa mahtu.
- Õpilastele võib pakkuda lisatuge töö koostamisel, vormistamisel ja esitlemisel. Vajadusel kaasatakse ka teisi kooli töötajaid.

#### 10.5. Ajakava

---

- 1. november – teemade tutvustamine ja arutelud.
- 30. november – teemade kinnitamine.
- Jaanuar – aprill – loovtöö koostamine ja juhendamine.
- Aprill / mai – loovtööde kaitsmine.

### 11. Õpilaste arengu ja õppimise toetamine (sh tugiteenused ja -meetmed)

---

Õppija toetamine on Porkuni Koolis õppe- ja kasvatustegevuse lahutamatu osa. Tugimeetmed ja -teenused on lõimitud igapäevasesse õppekorraldusse ning suunatud õppija oskuste arengule ja õpitu rakendamisele igapäevaelus. Õppija toetamisel lähtutakse terviklikust käsitlusest, mis arvestab õppija individuaalseid arenguvajadusi, võimekust ja toimetulekut.

Õppija arengu toetamisel järgitakse järgmisi põhimõtteid:

- lähtutakse õppija parimatest huvidest, tagades turvalisuse ja vääriskuse;
- tagatakse järjepidevus, süsteemsus ja meeskonnatöö;
- toetatakse õppija tugevustele ning seatakse selged ja mõõdetavad arengueesmärgid;
- kujundatakse õppija individuaalsest võimekusest lähtuv, toetav ja arengut võimaldav õpi- ning kasvukeskkond;
- rakendatakse vajaduspõhist paindlikkust, sealhulgas põhjendatud erandlikke lahendusi.

Õppija arengut hinnatakse õppija senise arengutaseme ja edasimineku põhjal, arvestades arengudünaamikat.

Kõik toe rakendamisega seotud otsused on läbipaistvad, põhjendatud ja dokumenteeritud ning neid vaadatakse regulaarselt üle õppija arengust ja muutuvatest vajadustest lähtuvalt.

### **Toe kavandamine ja jälgimine**

Õppija toe kavandamine tugineb mitmele allikale:

- koolivälise nõustamismeeskonna soovitudele;
- kooli pedagoogiliste vaatluste ning pedagoogilis-psühholoogiliste hindamiste tulemustele ja õppija arengudünaamika analüüsile;
- individuaalsele õppekavale;
- koostööle lapsevanema või eestkostjaga ning vajadusel teiste võrgustikupartneritega.

Kool tagab, et iga õppija tugi on eesmärgistatud, kirjeldatud ja jälgitav õppija õppe- ja arengudokumentides (Stuudiumi e-päevikus, individuaalses õppekavas ja/või arengu jälgimise kaardil).

Toe tulemuslikkust hinnatakse regulaarselt, lähtudes õppija individuaalsest arengust ja kokkulepitud eesmärkidest.

### **Tugimeetmed õppija arengu toetamiseks**

Kool rakendab õppija arengu toetamiseks tugimeetmeid, mille eesmärk on tagada õppijale võimetekohane õppimine ning igapäevaeluks vajalike oskuste kujunemine.

Peamised tugimeetmed on:

- õppe individualiseerimine ja diferentseerimine;
- õpioskuste ja eneseregulatsioonioskuste sihipärane õpetamine ning toetamine kogu koolipäeva vältel;
- suhtlemisoskuste arendamine ning vajadusel alternatiivsete ja augmentatiivsete kommunikatsioonivahendite kasutamine;
- käitumise ja sotsiaalsete oskuste arendamine, keskendudes ennetusele, oskuste õpetamisele ning selgetele ja järjepidevatele kokkulepetele;
- õpikeskkonna kohandamine ning abivahendite kasutamine;
- põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava õpitulemuste vähendamine, asendamine või kohustuslikust õppeainest vabastamine koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja lapsevanema või eestkostja kirjaliku nõusoleku alusel.

Tugimeetmete sobivust ja tulemuslikkust hinnatakse regulaarselt ning neid kohandatakse vastavalt õppija muutuvatele vajadustele.

### **Tugispetsialistide teenused**

Kool tagab logopeedi, eripedagoogi, koolipsühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenused vastavalt õppija individuaalsetele vajadustele. Tugispetsialistide teenused toetavad õpetaja igapäevast pedagoogilist tööd ega asenda õpetaja vastutust õppija õpetamisel ja arengu toetamisel.

Tugispetsialistide töö on:

- kooskõlas õppija õpieesmärkide ja arenguvajadustega;
- lõimitud klassi või õpperühma õppe- ja kasvatustegevusega;
- eelnevalt kokku lepitud, eesmärgistatud, dokumenteeritud ning perioodiliselt üle vaadatud.

Tugispetsialistide teenuste sisu, eesmärgid ja sagedus kavandatakse koostöös õpetajate ja kooli tugimeeskonnaga ning seotakse õppija individuaalse õppekava ja arengu jälgimisega.

### **Tugimeeskond ja otsustusloogika**

Kooli tugimeeskond koordineerib õppija toe kavandamist, rakendamist ja hindamist ning toetab õpetajaid ja lapsevanemaid või eestkostjaid õppija arengu ja õppimise toetamisel. Tugimeeskond tegutseb koolis keskse koostöö- ja otsustusprotsessi kujundava ning koordineeriva mehhanismina õppija toetamisega seotud küsimustes.

Kooli tugimeeskonda kuuluvad hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija (HEVKO), logopeed(id), eripedagoog(id), koolipsühholoog, sotsiaalpedagoog, füsioterapeut, liikumisravi spetsialist ja massöör. Tugimeeskonna liikmete koosseis võib vajaduspõhiselt erineda ning sõltub õppija individuaalsetest vajadustest. Tugimeeskonna tööd koordineerib HEVKO.

Tugimeeskonna peamised ülesanded on:

- õppija toe vajaduse hindamine ja tervikliku toe kavandamine;
- tugimeetmete ja tugiteenuste eesmärkide, sisu ja rakendamise põhimõtete kokkuleppimine;
- rakendatud toe tulemuslikkuse jälgimine ja hindamine ning vajadusel ettepanekute tegemine toe muutmiseks;
- õpetajate ja muu koolipersonali nõustamine õppija toetamisega seotud küsimustes;
- koostöö korraldamine koolivälise nõustamismeeskonna ja teiste võrgustikupartneritega vastavalt kehtivatele nõusoleku- ja andmekaitseüritele.

Tugimeeskonna otsused dokumenteeritakse ning need on aluseks õppija toe rakendamisele õppe- ja arengudokumentides. Otsuste rakendamist ja tulemuslikkust vaadatakse regulaarselt üle, lähtudes õppija arengust ja muutuvatest vajadustest.

### **Koostöö kodu ja võrgustikuga**

Õppija arengu ja õppimise toetamine toimub kooli ning lapsevanema või eestkostja vahelises süsteemses ja usalduslikus koostöös. Kool käsitleb lapsevanemat või eestkostjat õppija toetamisel olulise partnerina ning kaasab teda toe kavandamisse, rakendamisse ja hindamisse.

Lapsevanemat või eestkostjat teavitatakse õppijale rakendatava toe eesmärkidest, kokkulepetest ja tulemuslikkusest arusaadaval ning kokkulepitud viisil. Olulised toe rakendamisega seotud otsused edastatakse lapsevanemale või eestkostjale taasesitatavas vormis.

Vajadusel kaasatakse õppija arengu ja heaolu toetamiseks kooliväliseid võrgustikupartnereid, sealhulgas kohaliku omavalitsuse, tervishoiu ja teiste asjakohaste valdkondade esindajaid. Koostöö korraldamisel järgitakse kehtivaid andmekaitse- ja konfidentsiaalsusnõudeid ning lähtutakse lapsevanema või eestkostja nõusolekust.

Tõhustatud toe või eritoe rakendamine toimub koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ning eeldab lapsevanema või eestkostja kirjalikku nõusolekut.

### **Paindlikkus ja erandlikud lahendused**

Õppija tervislik seisund, arenguline või käitumuslik eripära võivad tingida tavapärasest erineva õppe- ja tugimeetmete korralduse rakendamise. Kool lähtub sellistel juhtudel alati õppija parimatest huvidest, tagades turvalise ja õppijat toetava õppekeskkonna ning austades õppija väärikust. Erandlikke lahendusi rakendatakse üksnes põhjendatud juhtudel ning ajutise meetmena.

Erandlikud lahendused võivad hõlmata muu hulgas:

- ajutist individuaalset õpet või õppevormi muutmist;
- õppe- või kasvukeskkonna kohandamist;
- tugiteenuste ajutist intensiivistamist;
- muid õppija vajadustest ja ohutusnõuetest lähtuvaid kohandusi.

Erandliku lahenduse ettepaneku teeb kooli tugimeeskond koostöös õpetajate ja vajadusel teiste spetsialistidega kooli direktorile.

Erandliku lahenduse rakendamisel:

- sõnastatakse selgelt rakendamise eesmärk ja põhjendus;
- määratakse rakendamise ajaraam ja hindamiskriteeriumid;
- korraldatakse rakendatud meetmete regulaarne järelhindamine.

Erandlikud lahendused dokumenteeritakse õppija õppe- ja arengudokumentides ning nende rakendamine ja tulemuslikkus vaadatakse regulaarselt üle koostöös õpetajate ning lapsevanema või eestkostjaga. Vajadusel tehakse ettepanekud toe muutmiseks, lõpetamiseks või tavapärase õppekorralduse taastamiseks.

## 12. Õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

---

Õpilasele ja tema vanemale antakse teavet ning selgitusi koolikorralduse, õppe- ja kasvatustöö ning õpilase õiguste ja kohustuste kohta. Vanemal on õigus tutvuda kooli valduses oleva teabega oma lapse kohta.

Koolikorraldust puudutavad dokumendid ja info on kättesaadavad kooli kodulehel. Seal avaldatakse õppe kirjeldused, tunnijaotusplaanid, koolis pakutavate huviringide nimistu, õpetajate konsultatsioonijad ning muu asjakohane info.

Suhtlus vanematega toimub peamiselt Stuudiumi keskkonna vahendusel. Selle kaudu edastatakse teavet õppesisu, koduste ülesannete, õppeedukuse, puudumiste, hilinemiste, käitumise ja hoolsuse kohta ning muud jooksvalt olulist infot. Korra aastas toimub lastevanemate üldkoosolek ja õpigrupi koosolek.

Õpetajad ja tugispetsialistid jälgivad ning toetavad õpilase arengut ja toimetulekut kogu koolis. Vajadusel kohandatakse õpet, lähtudes õpilase individuaalsetest õpivajadustest. Õpilase võimete ja annete parimaks arendamiseks selgitatakse välja tema individuaalsed õpivajadused, valitakse sobivad õppemeetodid ning korraldatakse diferentseeritud õpet. Kui õpilasel tekib ajutine mahajäämus õpitulemuste saavutamisel, pakutakse talle täiendavat pedagoogilist juhendamist (konsultatsioone). Õpilasega arenguevestluse ettevalmistamisel on üheks koolisiseseks võimalikuks koostöiseks vormiks klassikoosolek.

Vanemaid nõustatakse vajaduse korral õpilase arengu toetamisel ja kodus õppimisel. Ainealast ja õpioskusi puuduvat nõustamist viivad läbi aineõpetajad oma konsultatsioonitundides.

Kool jagab lapsevanematele ja õpilastele infot karjääriteenuste ja edasiõppimisvõimaluste kohta, kaasates vajadusel spetsialiste väljaspoolt kooli.

## 13. Hinde (hinnangu) vaidlustamine

---

Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus vaidlustada hindeid ja sõnalisi hinnanguid kümne päeva jooksul pärast hinde või hinnangu teadasaamist, esitades kooli direktorile kirjaliku taotluse koos põhjendustega. Hinde või hinnangu pannud õpetaja on kohustatud selgitama hindamise põhimõtteid, korda ja hindamiskriteeriume ning põhjendama hinde õigsust ja nõuetele vastavust. Kooli direktor teeb otsuse ja teavitab taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast alates.

## 14. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

---

- Õppekava on pidevas arengus dokument, mille koostamises osalevad kõik kooli töötajad. Õppekava vaadatakse üle vähemalt korra õppeaastas ning seda uuendatakse ja täiendatakse vajaduspõhiselt.

- Muudatusettepanekuid võivad teha kooli juhtkond, hoolekogu, õpetajad ja töötajad, õpilased ja lapsevanemad.
- Õppekava ja selle muudatused esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks kooli õppenõukogule, õpilasesindusele ja hoolekogule.
- Kooli õppekava kinnitab kooli direktor ja see avalikustatakse täies mahus kooli kodulehel.